

Wiadomości **Uniwersyteckie**

23 | Nauka i ludzie

*Cenię klasyczne podejście do nauki.
Rozmowa z prof. Stefanem Sokotowskim*

26 | Nauka i ludzie

*Rozmowa z Konsulem Generalnym
Ukrainy w Lublinie Vasylem Pavlukiem*

38 | W świecie książek

*Handlujemy! – czyli importy
rzymskie na Lubelszczyźnie*

Miesięcznik Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
Nr 3/274 Marzec 2021

tel.: (48 81) 531 88 89
fax: (48 81) 531 88 88
e-mail: gs_pil@umk.gov.ua

Prof. Stefan Sokołowski doktorem *honoris causa* Instytutu Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie, 12 lutego 2021 r.

Fot. Bartosz Proll

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 12** | Nasze sukcesy
- 17** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 21** | Prof. Stefan Sokołowski doktorem *honoris causa* Instytutu Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie
- 23** | Cenię klasyczne podejście do nauki. Rozmowa z prof. Stefanem Sokołowskim z Instytutu Nauk Chemicznych UMCS
- 26** | Rozmowa z Konsulem Generalnym Ukrainy w Lublinie Wasylem Pavlukiem
- 28** | Świat nauki z perspektywy młodego naukowca. Rozmowa z dr. Szczepanem Głodzikim z Katedry Fizyki Teoretycznej UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 30** | Człowiek, woda i mokradła – ciągła walka czy pokojowe współistnienie? Słów kilka o obchodach Światowego Dnia Mokradeł na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS

- 31** | Stypendysta Nagrody im. I. Wyhowskiego na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS

SPRAWY STUDENCKIE

- 32** | Wspólnie szlifujemy diamenty dla polskiego łańcucha dostaw
- 34** | Hit transferowy lekkoatletycznej sekcji AZS UMCS Lublin!
- 35** | Konkurs recytacji poezji Siergieja Jesienina
- 36** | Wojewódzki etap XLVII Olimpiady Geograficznej na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 37** | Premiera książki *Odrodzenie rynku kapitałowego w Polsce w latach 1991–1994*
- 38** | Handlujemy! – czyli importy rzymskie na Lubelszczyźnie
- 42** | Nowości Wydawnictwa UMCS
- 46** | Monografia wieloautorska *Joseph Conrad kresowy i uniwersalny: „Amy Foster”*

ŻYCIE KULTURALNE

- 49** | Naczelnicy 25-lecia Akademickiego Radia Centrum
- 50** | Luty w Chatce Żaka

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@poczta.umcs.lublin.pl
wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Drwał, Ewa Kawałko-Marczuk (redaktor naczelny), Bartosz Proll (fotograf), Agnieszka Stańczak

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Renata Gogol, Urszula Jackowska, Aleksandra Kiewel, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Beata

Kozłowska, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz, Małgorzata Lipczyńska, Monika Mielko-Remiszewska, Iwona Nogiej, Anna Obara-Pawłowska, Elżbieta Olszewska, Anna Ostrowska, Anna Pastuszka, Artur Popławski, Tomasz Poślada, Sylwia Skotnicka

Okładka: Prof. Stefan Sokołowski, fot. Bartosz Proll

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, ntp@academicon.pl, <http://ntp.academicon.pl/>

Druk: Akapit

Nakład: 500 egzemplarzy

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Promocje doktorów i doktorów habilitowanych na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki

17 lutego na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbyły się promocje doktorów i doktorów habilitowanych. W wydarzeniu wzięli udział prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki, który zgodnie z tradycją akademicką dokonał otwarcia uroczystości.

W pierwszej części uroczystości prorektor zaprezentował sylwetkę dr. hab. Nicholasa Sedlmayra, który uzyskał stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki fizyczne, a następnie wręczył mu dyplom. W drugiej części uroczystości nastąpiła promocja doktorów, którzy zgodnie z tradycją akademicką złożyli uroczyste ślubowanie w języku łacińskim i otrzymali dyplomy.

Promocji dr. Szczepana Głodzika dokonał promotor prof. dr hab. Tadeusz Domański, promocji dr. Dariusza Wójcika dokonał promotor prof. dr hab. Krzysztof Murawski, promocji dr. Katarzyny Broniszewskiej dokonał dziekan dr hab. Zbigniew Korczak, prof. UMCS w imieniu promotora dr hab. Haliny Bielak.

Na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki stopień doktora habilitowanego uzyskało dotychczas 110 osób, a stopień doktora 634 osoby. Uroczystość wydziałowej promocji doktorów i doktorów habilitowanych zakończył hymn *Gaudeamus igitur*.

Agnieszka Stańczak

Fot. Bertosz Proff

Archiwum prywatne

↑ Prof. Alena Rudenka

Uniwersytet solidarny z naukowcami z Białorusi

3 marca do Lublina przyjechała prof. Alena Rudenka z Katedry Językoznawstwa Teoretycznego i Słowiańskiego Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego. Pani profesor wraz z naukowcami z Polski, pod opieką prof. dr hab. Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej (Instytut Filologii Polskiej UMCS), będzie pracowała przez rok przy opracowaniu kolejnego już tomu *Leksykonu aksjologicznego Słowian ich sąsiadów*. Podczas pobytu naukowego zaplanowane są również liczne wykłady i warsztaty z udziałem pani profesor. Projekt jest współfinansowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w ramach działania: „Solidarni z naukowcami”. Prof. Alenie Rudence i wszystkim naukowcom zaangażowanym w projekt życzymy wielu sukcesów.

Anita Sobczyk-Adamska

Spotkanie z doradcą prezesa PGNiG

8 lutego odbyło się spotkanie rektora prof. Radosława Dobrowolskiego z Januszem Sidorem, doradcą prezesa Polskiej Spółki Gazownictwa (PGNiG) ds. rozwoju rynku oraz prof. Ryszardem Naskręckim, dyrektorem Centrum Ecotech-Complex.

Rozmowy dotyczyły możliwego udziału Centrum Ecotech-Complex w projektach związanych z rozwojem technologii wytwarzania biometanu w Polsce.

Magdalena Drwal

Fot. Bartosz Proń

Zródło: www.gov.pl

Dzień Nauki Polskiej

W tym roku po raz drugi obchodziliśmy Dzień Nauki Polskiej – święto, które zostało ustanowione w celu uznania dokonań polskich naukowców, ich dążenia do poznania prawdy i przekazywania wiedzy kolejnym pokoleniom oraz ze względu na fundamentalną rolę nauki w tworzeniu cywilizacji. Data 19 lutego nie została wybrana przypadkowo – jest to dzień urodzin Mikołaja Kopernika, wybitnego polskiego astronoma, którego naukowe odkrycia na zawsze zmieniły nasz sposób postrzegania świata.

Nie jest on jednak jedynym Polakiem, który zapisał się w historii z powodu niezwykłych osiągnięć na polu

naukowym. Możemy pochwalić się całym gronem wybitnych postaci takich jak np.: Jan Heweliusz, Ignacy Łukasiewicz, Karol Olszewski i Zygmunt Wróblewski, Maria Skłodowska-Curie, Henryk Arctowski, Ludwik Hirsztfeld, Jan Czochoński czy Stefan Banach. Dzień Nauki Polskiej stanowi wyraz uznania dla ich dokonań, a także dla pracy współczesnych naukowców. Ma również na celu inspirowanie oraz wzmacnianie zainteresowania nauką, która jest ważnym impulsem do rozwoju intelektualnego, społecznego i gospodarczego.

Lubelskie uczelnie publiczne postanowiły wspólnie uczcić ten wyjątkowy dzień. Z tej okazji został przygotowany specjalny materiał wideo z udziałem prof. dr. hab. Wiesława Gruszeckiego – prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej UMCS, dr. hab. Bartosza Sołowaja – prorektora ds. nauki i współpracy z zagranicą UP, s. dr. hab. Beaty Zarzyckiej – prorektor ds. nauki i kadr KUL, prof. dr. hab. n. med. Jarosława Dudki – prorektora ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym UM oraz prof. dr. hab. inż. Wojciecha Franausa – prorektora ds. nauki PL. A już za kilka miesięcy spotkamy się na Lubelskim Festiwalu Nauki, który odbędzie się w dniach 17–24 września, aby z większym rozmachem ukazać świat nauki i wspólnie poszerzać horyzonty poznawcze.

Ponadto z okazji Dnia Nauki Polskiej Centrum Prasowe UMCS przygotowało nagranie wykładu prof. Marka Rogatki z Katedry Fizyki Teoretycznej Instytutu Fizyki UMCS poświęconego wkładowi polskich naukowców w rozwój współczesnych badań Wszechświata.

Agnieszka Stańczak

Szczepienia pracowników UMCS przeciw COVID-19

25 lutego w Poradni Podstawowej Opieki Zdrowotnej przy ul. Langiewicza 6a Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 w Lublinie rozpoczęły się szczepienia przeciwko COVID-19 uprawnionych pracowników UMCS, którzy zgłosili się do Narodowego Programu Szczepień. Z uwagi na znaczną liczbę zarejestrowanych (tj. 1375 osób zgłoszonych w dwóch turach rejestracji) zostały wyznaczone dwie placówki organizujące szczepienia. Obok wspomnianej już Poradni Podstawowej Opieki Zdrowotnej przy ul. Langiewicza 6a wyznaczono dodatkowo Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 4 przy ul. Jaczewskiego 8.

Jednym z pierwszych zaszczepionych pierwszą dawką szczepionki AstraZeneca był dr Paweł Lesiński z Katedry Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego Wydziału Prawa i Administracji UMCS. „Zależało mi na tym, aby zaszczepić się jak najszybciej, ponieważ wiem, jak bardzo groźny potrafi być wirus SARS-CoV-2. Zrobiłem to, myśląc nie tylko o sobie, ale i rów-

Fot. Bartosz Pocił

nież o mojej rodzinie czy przyjaciółach. Udział w akcji szczepień traktuję jako swojego rodzaju odpowiedzialność społeczną. Mam nadzieję, że wraz z postępującym procesem szczepień w Polsce i na świecie w niedalekiej przyszłości będziemy mogli wrócić do tradycyjnego funkcjonowania na naszej Uczelni, którego bardzo brakuje zarówno nauczycielom, jak i studentom” – powiedział dr P. Lesiński zaraz po przyjęciu szczepionki.

Jak podkreślają naukowcy, powszechny udział w szczepieniach daje szansę na opanowanie pandemii oraz szybszy powrót do funkcjonowania społecznego sprzed jej wybuchu. Zahamowanie rozprzestrzeniania się koronawirusa jest możliwe tylko poprzez przerwanie jego transmisji z człowieka na człowieka.

Aneta Adamska

Cykl filmów dot. osób z niepełnosprawnościami

Zespół Centrum Prasowego UMCS we współpracy z Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów UMCS przygotował cykl filmów, który powstał w celu popularyzacji wiedzy nt. funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami, problemów, z jakimi muszą się mierzyć, oraz wsparcia, które mogą uzyskać. W nagraniach poruszone zostały takie tematy jak: wizerunek medialny osób z niepełnosprawnością, działalność lubelskich organizacji ds. osób z niepełnosprawnościami (Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miasta Lublin, Centrum Aktywizacji Osób z Niepełnosprawnościami KUL, Lubelskie Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych), rola aktywności fizycznej w ży-

ciu człowieka, akademicki Lublin z perspektywy studentek z niepełnosprawnościami oraz działalność Zespołu ds. wsparcia osób z niepełnosprawnością UMCS.

Inicjatywa przyczynia się do inkluzji społecznej osób z niepełnosprawnościami. Jest to kwestia bardzo ważna w szczególności, że członkami nie tylko społeczności akademickiej UMCS, ale i akademickiego Lublina są także studenci i pracownicy z różnego rodzaju niepełnosprawnościami.

Realizacja nagrań jest współfinansowana z Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Filmy dostępne są na stronie www.umcs.pl.

Ewa Kawałko-Marczuk

Fot. Diana Skwarzyńska

Spotkanie z przedstawicielami Krzemieńczuckiego Narodowego Uniwersytetu oraz Instytutu Rozwoju Miasta Krzemieńczuk

Współpraca międzynarodowa jest kluczem do rozwoju Uniwersytetu. Działania UMCS od lat pokazują, że internacjonalizacja zarówno sfery dydaktycznej, jak i badawczej to priorytet naszej Uczelni.

23 lutego odbyło się spotkanie z przedstawicielami Krzemieńczuckiego Narodowego Uniwersytetu im. Mychajła Ostrogradskiego (KNU) oraz Instytutu Rozwoju Miasta Krzemieńczuk. Spotkanie odbyło się w formie online i obfitowało w pomysły i propozycje rozwoju partnerstwa pomiędzy naszymi uczelniami.

W spotkaniu wzięli udział ze strony ukraińskiej: prof. dr hab. Wołodimir Nikiforow, pierwszy prorektor KNU, dr Sergij Sergijenko, prof. nadzw., prorektor KNU ds. nauki, kształcenia i nowych technologii w oświacie, Andrii Melnyk, zastępca dyrektora Instytutu Rozwoju Miasta Krzemieńczuk, prezes Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju i Biznesu Międzynarodowego, dr Andii Gładyr, prof. nadzw., kierownik Działu Współpracy Międzynarodowej KNU, dr hab. Viktoriia Latysheva, prof. nadzw., kierownik Działu Badań Naukowych KNU oraz dr hab. Iryna Soloshych, prof. nadzw., kierownik ds. działalności naukowej studentów, absolwentów i młodych naukowców KNU, a ze strony polskiej: prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej UMCS, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prorektor

ds. studentów i jakości kształcenia UMCS, dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką UMCS, dr Olga Pliszczynska-Mokijewska, dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej UMCS, dr Taras Bondarenko z Biura Rekrutacji UMCS oraz dr hab. Marcin Kojder z Instytutu Neofilologii UMCS, który pełnił rolę tłumacza.

Podczas spotkania obydwie strony zaprezentowały swoją działalność i pomysły na współpracę. Następnie ustalono dalsze kroki, w tym wstępny zarys umowy ramowej, która będzie finalizowana w najbliższym czasie.

„Spotkanie to (...) kolejny krok w rozwoju międzyregionalnej współpracy polsko-ukraińskiej, jestem przekonany, że jest to ważne nie tylko dla obu uczelni, ale także dla naszych miast” – podsumował Andrii Melnyk, zastępca dyrektora Instytutu Rozwoju Miasta Krzemieńczuk.

Współpraca na poziomie operacyjnym nabiera tempa i już wkrótce poznamy jej efekty. W planach jest organizacja kolejnego spotkania z udziałem rektorów UMCS i KNU, podczas którego podpisane zostanie wypracowane przez obie strony porozumienie.

Jesteśmy przekonani, że współpraca z Uniwersyteciem Krzemieńczuckim oraz Instytutem Rozwoju Miasta Krzemieńczuk przyniesie obydwu stronom szereg korzyści zarówno w sferze dydaktyki, jak i nauki.

Diana Skwarzyńska

Marcin Lewandowski gościem UMCS

15 lutego nowy zawodnik AZS UMCS Lublin – Marcin Lewandowski odwiedził Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej i spotkał się z rektorem prof. Radosławem Dobrowolskim. W spotkaniu uczestniczyli także prorektor ds. ogólnych prof. Arkadiusz Bereza oraz Rafał Walczyk – prezes AZS UMCS Lublin.

Marcin Lewandowski opowiedział o swoich planach na najbliższą przyszłość oraz głównym celu sezonu, jakim są Letnie Igrzyska Olimpijskie w Tokio. Wcześniej jednak sportowiec będzie reprezentował AZS UMCS na Halowych Mistrzostwach Polski, a także uczestniczył jako członek lekkoatletycznej reprezentacji Polski w Mistrzostwach Europy. Obydwa wydarzenia odbędą się w Toruniu.

Marcin Lewandowski jest lekkoatletą, który specjalizuje się w biegach na średnie dystanse. Jego największymi sukcesami są złote medale Mistrzostw Europy w Barcelonie (2010), Halowych Mistrzostw Europy w Pradze (2015) i Młodzieżowych Mistrzostw Europy w Debreczynie (2007). Zdobywał też srebrne medale Mistrzostw Europy w Amsterdamie (2016), Mistrzostw Europy w Paryżu (2011) oraz Młodzieżowych Mistrzostw Europy w Kownie (2009). Na początku lutego br. sportowiec dołączył do AZS UMCS Lublin. Dla klubu pozyskanie takiego zawodnika jest ogromnym sukcesem i wyróżnieniem.

Agnieszka Stańczak

Fot. Michał Piłat

Noc Sów 2021 na UMCS

Fot. C. Korosz / www.nocsow.pl

↑ Płomykówka – bohaterka Nocy Sów 2021

27 i 28 lutego odbyła się „Noc Sów” – cykliczne wydarzenie organizowane w wielu miejscach Polski przez stowarzyszenie „Ptaki Polskie”. Jego głównym celem jest wieloaspektowa edukacja na temat sów. Od kilku lat taka impreza odbywa się również na naszym Uniwersytecie. Lokalnym koordynatorem Nocy Sów 2021 na Wydziale Biologii i Biotechnologii UMCS było Studenckie Koło Naukowe Biologów UMCS.

Podczas wydarzenia zorganizowanego w formie zdalnej przez UMCS można było dowiedzieć się, czym charakteryzują się sowy, jaka jest ich dieta, poznać sowy Polski i sowy Lubelszczyzny, ale też ptaki z... Andów, pójść na wirtualną nocną wyprawę do jednego z lubelskich lasów i zetknąć się oko w oko z tymi tajemniczymi ptakami, a także nauczyć się, jak wykonać... własną sowę. Warsztaty tworzenia z gliny dla dzieci przygotował Gminny Zespół Szkół w Kazimierzu Dolnym oraz Dział Historii i Kultury Regionu Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym.

Na wydarzenie składały się materiały audiowizualne dostępne przez dwa dni na platformie YouTube Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS, a także szereg spotkań na żywo, których transmisja miała miejsce 27 lutego na platformie Microsoft Teams.

Iwona Nogiej

Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego

Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego to święto obchodzone 21 lutego, ustanowione 22 lata temu przez UNESCO. Nawiązuje ono do wydarzeń, które miały miejsce 21 lutego 1952 r. w Dhace w Bangladeszu. Odbyła się wówczas pokojowa demonstracja studentów domagających się nadania językowi bengalskiemu statusu języka urzędowego. Data ta ma nie tylko upamiętniać przywołane wydarzenia, ale także przypominać o różnorodności językowej, o tym, iż język to najpotężniejsze narzędzie ochrony i rozwoju wspólnego dziedzictwa kulturowego ludzkości.

Z okazji tego wyjątkowego dnia stworzony został materiał wideo z udziałem prof. Małgorzaty Karwatowskiej z Katedry Edukacji Polonistycznej, dyrektor Instytutu Filologii Polskiej oraz prof. Rafała Szczerbakiewicza z Katedry Współczesnej Literatury i Kultury Polskiej Instytutu Filologii Polskiej. Prof. M. Karwatowska wyjaśnia, dlaczego język ojczysty jest tak ważny, jakie wartości się w nim kryją i jak można o niego dbać. „Język jest nośnikiem wartości kulturowych. Łącznie z innymi kodami stanowi psychiczne wyposażenie każdego człowieka. Język konstruuje tak naprawdę tożsamość człowieka zarówno jako członka większej wspólno-

ty, społeczności, podobnie jak i jednostki z charakterystycznym dla niej zarówno sposobem patrzenia na świat, jego porządkowania, jak i wartościowania. Język to najdoskonalszy składnik kultury” – podkreśla. Z kolei prof. Szczerbakiewicz uświadamia, jak istotną częścią naszego języka jest literatura, która utrwała narracje konstruuje naszą tożsamość jako wspólnoty. „Język ojczysty to także literatura i warto się zastanowić, co właściwie jest taką minimalną jej formą (...). Wydaje mi się, że literatura dlatego jest najważniejszą ze sztuk poznania samego siebie, ponieważ uczy ona narracji. Później może być z tego film, a nawet gra komputerowa, ale wszystkie triki narracyjne, wszystkie sposoby ustawienia tej narracji wobec fabuły, postaci, świata są związane właśnie z samą sztuką opowieści” – zaznacza.

Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego to dobra okazja, aby uświadomić sobie, jak ważne funkcje pełni język, bez którego nie byłibyśmy w stanie się komunikować, tworzyć relacji oraz kultury. Kluczowa jest także dbałość o jego poprawność oraz odpowiednie stosowanie. Materiał wideo dostępny jest na stronie www.umcs.pl. Zachęcamy do oglądania.

Agnieszka Stańczak

Dzień Bezpiecznego Internetu

Dzień Bezpiecznego Internetu został ustanowiony przez Komisję Europejską w 2004 r. W tym roku był on obchodzony 9 lutego. Inicjatywa ma na celu propagowanie działań na rzecz bezpiecznego dostępu dzieci i młodzieży do zasobów internetowych, zaznajomienie rodziców, nauczycieli i wychowawców z problematyką bezpieczeństwa online oraz promocję pozytywnego wykorzystywania Internetu. Z tej okazji Centrum Prasowe UMCS przygotowało nagranie, w którym o cyberbezpieczeństwie opowiedział dr Damian Rusinek z Katedry Cyberbezpieczeństwa Instytutu Informatyki UMCS. „Internet jest tak naprawdę światem równoległym do naszego świata rzeczywistego. W na-

szym świecie rzeczywistym również mamy miejsca, w których możemy się czuć bezpieczniej, i te, w których nasze poczucie bezpieczeństwa może być mniejsze – i tak samo jest w Internecie” – mówił dr Damian Rusinek. Zapraszamy do zapoznania się z materiałem wideo poświęconym cyberbezpieczeństwu oraz świadomości bezpiecznego i mądrego korzystania z zasobów zamieszczanych w sieci.

Magdalena Drwal

Kadry z filmu promocyjnego / Centrum Promocji UMCS

Akademia Przedsiębiorczości UMCS – Santander Universidades „Przedsiębiorczość jest kobietą”

Akademia Przedsiębiorczości UMCS to program kreowania przedsiębiorczości akademickiej ukierunkowany na kształtowanie kompetencji, rozwój postaw i zachowań przedsiębiorczych. Projekt adresowany jest do przedstawicielek i przedstawicieli społeczności akademickiej naszego Uniwersytetu.

Dlaczego warto zajmować się przedsiębiorczością, mówić o tym, jak jest ważna zarówno w kontekście podejmowania decyzji o założeniu własnej firmy, ale również i pewnego rodzaju kompetencji, co należy wiedzieć i jakie działania należy podjąć zanim zdecydujemy się na wybór takiej ścieżki rozwoju zawodowego – to dylematy, do których odniosą się eksperci prowadzący poszczególne spotkania.

Według najnowszego studium *GEM Polska. Raport z badania przedsiębiorczości – 2020* opracowanego przez PARP oraz UE w Katowicach w sferze deklaratywnej społeczeństwo polskie jest przychylne przedsiębiorcom i przedsiębiorczości, dostrzega okazje biznesowe w otoczeniu, pozytywnie ocenia łatwość założenia firmy. Natomiast jeżeli przeszlubiśmy do kwestii konkretnego

działania, to już chęć osobistego zaangażowania znacznie spada, bowiem 78% dorosłych mieszkańców Polski uważa, że własna firma to dobry sposób na zrobienie kariery, 87% Polaków pozytywnie ocenia warunki do założenia firmy w swoim otoczeniu, ale ostatecznie jedynie 6% Polaków planuje założyć własną działalność w ciągu najbliższych 3 lat.

Szczególne miejsce w analizach zajmuje przedsiębiorczość kobiet. Z jednej strony jest to ważne wyzwanie współczesnych społeczeństw, bowiem wykorzystanie potencjału przedsiębiorczości tkwiącego w kobietach jest kluczowe dla rozwoju gospodarczego. Z drugiej jednak strony podejmowanie działalności na własny

rachunek przez kobiety i wchodzenie w podwójną rolę, jaką pełnią: właścicielki firm i matek-opiekunek, jest mocno uwarunkowane kulturowo. Pomimo iż potencjał przedsiębiorczości kobiet jest znaczący, to z wielu powodów nie jest realizowany. Jedną z przyczyn ograniczających kobiety w realizacji ich przedsiębiorczych planów jest dużo niższa w porównaniu do mężczyzn samoocena kompetencji w zakresie przedsiębiorczości.

W Polsce istnieją dwa oddzielne rejestry, z których można zacerpnąć informacje o przedsiębiorcach – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG) oraz Krajowy Rejestr Sądowy (KRS). Według Transparent Data w 2020 r. w Polsce swoją działalność gospodarczą prowadziło 0,79 mln kobiet i 1,56 mln mężczyzn. Widać zatem, że kobiet prowadzących własną jednoosobową działalność gospodarczą jest o połowę mniej niż mężczyzn. Z kolei jeżeli przeanalizować tylko podmioty gospodarcze popularnie rozumiane jako firmy – spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne, komandytowe, jawne, partnerskie i oddziały zagranicznego przedsiębiorcy – w ich zarządach znajdziemy 253 tys. kobiet i 518 tys. mężczyzn, z kolei funkcję prezesa pełni w firmach 88,7 tys. kobiet i 167,6 tys. mężczyzn.

Uwzględniając powyższe dane oraz wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom, opracowany został cykl spotkań z ekspertami mający na celu pokazać, że decyzja o pójściu własną drogą rozwoju zawodowego opartej na aktywności biznesowej może stać się interesującą alternatywą rozwoju zawodowego również dla naszych studentek, doktorantek, pracowniczek i absolwentek.

Akademia Przedsiębiorczości UMCS – Santander Universidades to 8 godzinnych webinarów, które będą się odbywały od 4 marca do 8 kwietnia w każdy wtorek i czwartek. Wśród zagadnień poruszanych na spotkaniach online znajdują się: Wprowadzenie do biznesu i przedsiębiorczości; Kobiety w biznesie – budowanie kariery; Źródła finansowania i aspekty prawne podejmowanej działalności; Pisanie projektów (obszar B+R); Prezentacje pomysłu biznesowego; Marketing i social media; Success story – blaski i cienie bycia przedsiębiorcą; Kompetencje miękkie w biznesie.

Izabela Łucjan

Lublin Europejską Stolicą Młodzieży w 2023 r.

Lublin stanie się Europejską Stolicą Młodzieży w 2023 r. Międzynarodowe jury uznało, że to właśnie Lublin wraz ze swoją niepowtarzalną energią i inspirującymi pomysłami młodych ludzi stworzył najciekawszy w Europie program działań. Ilość zaplanowanych w nim wydarzeń oraz wartość środków przeznaczonych na ich realizację pokazują skalę przedsięwzięcia.

Miasta, które startowały w konkursie do tytułu Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023 to Baia Mare (Rumunia), Izmir (Turcja), Kazań (Rosja), Lublin (Polska), Poznań (Polska) oraz Lwów (Ukraina). W marcu 2020 r. na krótkiej liście pozostały Baia Mare (Rumunia), Kazań (Rosja) i Lublin. Finałowa multimedialna prezentacja przedstawiająca kandydaturę Lublina w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023, przygotowana na podstawie złożonej wcześniej aplikacji konkursowej, została zaprezentowana przed Panelem Ekspertów 16 listopada 2020 r.

Aplikacja, którą Miasto Lublin złożyło w konkursie o przyznanie tytułu Europejskiej Stolicy Młodzieży, koncentruje się na trzech obszarach: Miasto dla Młodzieży, Młodzież dla Miasta oraz Młodzież i Miasto. Pierwsza kategoria zawiera szeroki zakres działań zaprojektowanych przez Miasto z myślą o młodych mieszkańcach. Drugi obszar opisuje wkład młodzieży w program – projekty i inicjatywy opracowane i wdrożone przez młodych ludzi lub organizacje młodzieżowe, z którymi współpracują. Obejmuje on również wyniki zaangażowania wolontariuszy w przygotowanie i wdrożenie działań ESM. Z kolei ostatnia grupa tematyczna obejmuje współpracę i partnerstwo pomiędzy Miastem i jednostkami miejskimi w Lublinie a młodzieżą, organizacjami młodzieżowymi i innymi

zainteresowanymi stronami w zakresie opracowywania i wdrażania wspólnych przedsięwzięć.

W ramach tych trzech obszarów będą realizowane działania na rzecz szeroko rozumianego uczestnictwa młodzieży, sportu, kultury i edukacji. Propozycje programowe zostały również podzielone ze względu na zasięg: regionalny, krajowy i europejski pod kątem ich skali i zakresu. W aplikacji została opisana m.in. infrastruktura miejska i informacje o mieście, polityka Miasta wobec młodzieży oraz program Europejskiej Stolicy

Młodzieży, budżet oraz sposób zarządzania i komunikacji, przygotowania oraz ewaluacja. Bardzo istotnym elementem aplikacji jest przewidywany wpływ uzyskania przez Miasto Lublin tytułu, czyli to, jak Europejska Stolica Młodzieży wpłynie na miasto i młodzież oraz jakie trwałe zmiany może wprowadzić.

Budżet ESM w latach 2021–2023 za-

planowany jest na kwotę około 27 mln zł, a w samym 2023 r. na działania dla młodzieży przeznaczone jest ponad 13 mln zł. W programie znalazły się 73 duże wydarzenia, działania, festiwale, programy. W powstaniu aplikacji brał udział Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej.

Tytuł Europejskiej Stolicy Młodzieży przyznawany jest przez Europejskie Forum Młodzieży na okres jednego roku. Jego celem jest wzmocnienie pozycji młodych ludzi, zwiększenie ich uczestnictwa w podejmowaniu decyzji w mieście oraz wzmocnienie ich tożsamości europejskiej, ale też budowanie zaangażowania mieszkańców miasta w oparciu o energię i aktywność młodych osób. Jest to również promocja młodej, szeroko pojętej kultury i aktywności młodych ludzi na różnych polach.

Źródło: lublin.eu

Źródło: www.lublin.eu

Naukowcy UMCS laureatami nagród Ministra Edukacji i Nauki

Trzech nauczycieli akademickich z naszego Uniwersytetu zostało laureatami nagród Ministra Edukacji i Nauki, które przyznawane są w 5 kategoriach – za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej, wdrożeniowej, organizacyjnej oraz całokształt dorobku. Są to wyróżnienia dla najwybitniejszych w swoich dziedzinach nauczycieli akademickich i naukowców.

Nagrodę w kategorii za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności naukowej otrzymała dr hab. Katarzyna Radzik-Maruszak, prof. Uczelni z Katedry Administracji Publicznej Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS. Nagrody w tej kategorii są przyznawane m.in. za:

- prowadzenie badań naukowych, w wyniku których została zdobyta nowa wiedza nienastawiona na bezpośrednie zastosowanie komercyjne bądź nowa wiedza i umiejętności nastawione na opracowywanie nowych produktów, procesów lub usług lub wprowadzanie do nich znaczących ulepszeń,
- prowadzenie prac rozwojowych, w wyniku których nabyto, połączono, ukształtowano lub wykorzystano dostępną aktualnie wiedzę lub posiadane umiejętności,
- prowadzenie twórczości artystycznej, w wyniku której powstało dzieło artystyczne materialne lub niematerialne, w tym artystyczne wykonanie, stanowiące znaczący wkład w rozwój kultury,
- kierowanie zespołami badawczymi.

Łącznie MEiN nagrodziło w tej kategorii 71 osób (przyznano 31 nagród indywidualnych i zespołowych).

„Moje zainteresowania badawcze koncentrują się na administracji publicznej w ujęciu porównawczym. Kwestią, która zajmuje mnie szczególnie, jest to, jak poszczególne administracje, zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym radzą sobie z wyzwaniami stawianymi przed nimi przez współczesną rzeczywistość. Należy bowiem pamiętać, że przełom XX i XXI w. zmusił większość państw do konfrontowania się z problemami natury politycznej, społecznej czy też gospodarczej” – mówi prof. Katarzyna Radzik-Maruszak.

„Inspirację do badań czerpię przede wszystkim ze współ-

pracy z naukowcami z innych państw, w tym pobytów badawczych w zagranicznych ośrodkach naukowych. W ten sposób zebrałam także materiały do monografii *Rada gminy jako uczestnik lokalnego współzrządzenia. Przykład Anglii, Finlandii, Polski i Słowenii*, wydanej nakładem Wydawnictwa Naukowego Scholar w 2019 r., za którą otrzymałam Nagrodę Ministra Edukacji i Nauki. Tematem książki jest transformacja zasad rządzenia na poziomie lokalnym, w tym to, jak zmienia się pozycja i rola polityków lokalnych, ich wzajemne stosunki oraz relacje z urzędnikami i mieszkańcami. Obok analizy literatury przedmiotu podstawę monografii stanowią jakościowe badania empiryczne, blisko 80 wywiadów, jakie przeprowadziłam z ekspertami i lokalnymi politykami w każdym z państw. Było to wyzwanie, biorąc pod uwagę odmienne uwarunkowania kulturowe czy też kwestie językowe. Badania zrealizowałam w ramach rocznego pobytu w Tampere University w Finlandii sfinansowanego ze środków MNiSW (program Mobilność Plus) oraz projektu nr 2013/09/B/HS5/04403 finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki” – dodaje prof. K. Radzik-Maruszak.

W kategorii za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności dydaktycznej nagrodę otrzymała dr hab. Alicja Snoch-Pawłowska, prof. Uczelni z Katedry Grafiki Warsztatowej Instytutu Sztuk Pięknych UMCS, dziekan Wydziału Artystycznego UMCS. W tej kategorii oceniana jest aktywność w zakresie kształcenia i wychowywania studentów oraz kształcenia doktorantów i promowania kadr dydaktycznych. Wyróżnieni prowadzą kształcenie specjalistyczne służące rozwojowi gospodarstwu i społecznemu regionu lub kraju, a także są autorami lub współautorami wybitnych i innowacyjnych podręczników akademickich. Za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności dydaktycznej przyznano 9 nagród indywidualnych i zespołowych (65 osób).

Prof. Alicja Snoch-Pawłowska tak mówi o swoim wyróżnieniu: „Osiągnięciem zgłoszonym do nagrody Ministra Edukacji i Nauki była prowadzona przeze mnie w UMCS działalność dydaktyczna na kierunku grafika, na którą dwukrotnie przyznano finansowanie ze środków zewnętrznych. W latach 2018–2020 byłam kierownikiem merytorycznym i autorem dwóch wniosków złożonych w ramach konkursu grantowego »Najlepsi

Dr hab. Katarzyna Radzik-Maruszak, prof. Uczelni →

Achivum prywatne

Archiwum prywatne

↑ Dr hab. Alicja Snoch-Pawłowska, prof. Uczelni

z Najlepszych!» 3.o i 4.o. Źródłem finansowania obu edycji projektu były środki Ministerstwa oraz budżet środków europejskich: POWER, Działanie 3.3: Umiejdzynarodowienie polskiego szkolnictwa wyższego. Motywacją do złożenia wniosków była chęć uzyskania finansowania na unowocześnienie kształcenia w zakresie grafiki warsztatowej. Realizacja projektów polegała na wy-

konaniu przez studentów prac graficznych i zgłoszeniu ich do dziesięciu międzynarodowych konkursów sztuki. Działania i sukcesy zanotowane w trakcie tej realizacji to między innymi dwie nagrody międzynarodowe (w tym jedna pieniężna) przyznane studentom pracującym pod moim kierunkiem, zakup jednej pracy, włączenie 23 grafik do kolekcji jednego z ośrodków kultury w Hiszpanii, nawiązanie kontaktów wystawienniczych z galeriami w Niemczech, Bułgarii, Belgii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Grecji i Dubaju. Przygotowywanie studentów kierunku grafika, prowadzonego w dyscyplinie sztuk plastycznych, do udziału w wystawach i konkursach sztuki jest dla mnie metodą włączania studentów do badań na polu twórczości artystycznej”.

Za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności wdrożeniowej został nagrodzony dr hab. Jerzy Wielbo, prof. Uczelni z Katedry Genetyki i Mikrobiologii Instytutu Nauk Biologicznych Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS.

W tej kategorii uznaje się:

- praktyczne wykorzystanie wyników badań naukowych lub prac rozwojowych, w szczególności w działalności przemysłowej, naukowej lub handlowej,
- komercjalizację wyników działalności naukowej oraz *know-how* związanego z tymi wynikami,
- wdrożenie oryginalnego osiągnięcia projektowego, technologicznego lub artystycznego.

W tym zestawieniu przyznano 10 nagród indywidualnych i zespołowych. Łącznie wyróżnienie otrzymało 26 osób.

Tematem prac badawczych prof. Jerzego Wielbo są interakcje symbiotyczne pomiędzy bakteriami zwanymi

Fot. Stefan Ciechan / Źródło: „W naukowym tyguli”

↑ Dr hab. Jerzy Wielbo, prof. Uczelni

ryzobiami a roślinami bobowatymi, dzięki którym bakteryjne mikrosymbionty mogą dostarczać roślinom związki azotowe pochodzące z procesu biologicznej redukcji azotu atmosferycznego. Preparaty zawierające takie bakterie lub produkowane przez nie metabolity można wykorzystywać do stymulacji wzrostu roślin w różnych środowiskach – mogą znaleźć zastosowanie

jako bionawozy zwiększające plonowanie roślin uprawnych oraz jako biostymulatory wspomagające wzrost roślin w środowiskach naturalnych lub przekształconych wskutek działalności człowieka.

Tak o swoich badaniach opowiedział prof. Jerzy Wielbo: „Prace prowadzone w obszarze rolnictwa zaowocowały kilkoma publikacjami oraz patentami opisującymi szczepy należące do gatunku *Rhizobium leguminosarum* syntetyzujące związki zwiększające wzrost i plonowanie roślin takich jak groch, wyka, bobik czy koniczyna. Biopreparat zawierający takie metabolity bakteryjne uzyskał pozytywną opinię IUNG-PIB w Puławach dotyczącą jego przydatności do stosowania w uprawach polowych, a obecnie finalizowany jest proces sprzedaży przez UMCS licencji na wytwarzanie takiego preparatu na rzecz firmy Intermag Sp. z o.o. z Olkusza.

Inne prace dotyczące praktycznego wykorzystania ryzobiołów zaowocowały wykonanym pod moim kierunkiem doktoratem oraz patentem dotyczącym szczepu zdolnego do wzrostu w środowisku zanieczyszczonym metalami ciężkimi, który może być wykorzystywany do wspomagania wzrostu roślin stosowanych w zabiegach rekultywacyjnych terenów zdegradowanych wskutek prowadzenia działalności wydobywczo-przemysłowej”.

W 2020 r. do ministerstwa wpłynęły 124 wnioski o przyznanie nagród, z czego do oceny merytorycznej zespołu doradczego zostało zakwalifikowanych 111. Minister Edukacji i Nauki podjął decyzję o przyznaniu 74 nagród, w tym 57 indywidualnych i 17 zespołowych.

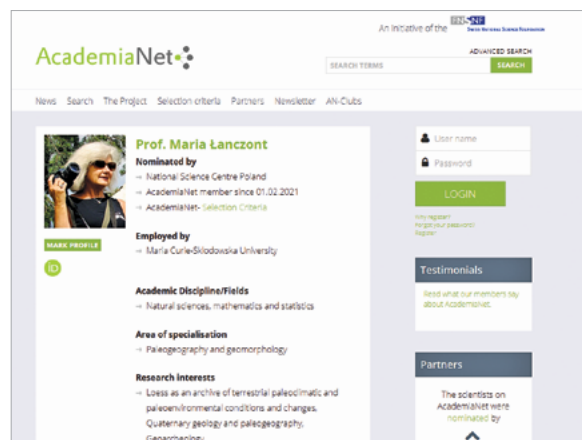
Pełna lista laureatów znajduje się na stronie: www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/swietujemy-dzien-nauki-polskiej.

Aneta Adamska

Prof. Maria Łanczont w AcademiaNet

Prof. dr hab. Maria Łanczont z Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS w wyniku nominacji Narodowego Centrum Nauki 1 lutego została członkiem AcademiaNet – prestiżowego portalu dla kobiet odnoszących wybitne sukcesy w nauce. AcademiaNet przyjmuje do swojego grona kandydatki zgłaszane przez gremia naukowe i instytucje wspierające finansowo naukę. Portal ten jest administrowany przez Swiss National Science Foundation.

Najważniejszym kryterium stosowanym przy selekcji do AcademiaNet są znakomite kwalifikacje akade-

mickie mierzone standardami dyscypliny naukowej kandydatki i dojrzałości naukowej.

Przemysław Mroczek

Kobiety na medal 2021

L laureatkami 9. plebiscytu „Kobieta na medal” zostały prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia UMCS oraz Izabela Pastuszko – dyrektor Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka. W plebiscycie organizowanym przed lubelską redakcją „Gazety Wyborczej” nagradzane są panie odnoszące sukcesy m.in. w nauce, sporcie, biznesie i kulturze.

Prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia UMCS, kierownik Katedry Chemii Nieorganicznej w Instytucie Nauk Chemicznych UMCS. W 2003 r. obroniła doktorat pt. „Badania nad separacją kompleksów pierwiastków ziem rzadkich z kwasami aminopolikarboksyłowymi na anionitach”. W 2012 r. na podstawie rozprawy pt. „Badania procesu sorpcji kompleksów metali ciężkich z czynnikami kompleksującymi nowej generacji na jonitach i sorbentach różnego typu” uzyskała stopień doktora habilitowanego nauk chemicznych. Zainteresowania naukowe prof. Doroty Kołodyńskiej dotyczą chemii pierwiastków d- i f-elektronowych, metod rozdzielania związków nieorganicznych, otrzymywania związków o wysokim stopniu czystości, usuwania jonów metali z wód i ścieków, modyfikowanych biowęgla i sorbentów hybrydowych. Jej dorobek naukowy został doceniony

pod koniec 2020 r., kiedy to pani prorektor znalazła się w prestiżowym rankingu najbardziej wpływowych ludzi nauki na świecie – na tzw. liście TOP 2% (na wysokiej 586. pozycji w dyscyplinie „inżynieria chemiczna”), zawierającej nazwiska naukowców z całego świata, których publikacje są najczęściej cytowane przez innych autorów.

Izabela Pastuszko – dyrektor Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka, pełnomocnik rektora UMCS ds. Forum Kultury Studenckiej, prawnik i historyk sztuki, doktorantka w Instytucie Historii UMCS, gdzie przygotowuje pracę doktorską z zakresu historii architektury i antropologii miasta pt. „Późny modernizm w Lublinie. Między ideaми a praktyką”. Ukończyła z wyróżnieniem studia podyplomowe dla menedżerów kultury w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Autorka monografii *Architektura Dzielnicy Uniwersyteckiej w Lublinie* (Wydawnictwo UMCS 2013). Pomysłodawczyni i założycielka Lubelskiej Agory Modernizmu. Twórczyni festiwalu Lubelskie Dni Modernizmu. W swojej zawodowej działalności związana była z Zachętą Narodową Galerią Sztuki, Biurem Miejskiego Konserwatora Zabytków w Lublinie, Narodowym Instytutem Architektury i Urbanistyki czy Centrum Spotkania Kultur w Lublinie.

Pełna lista wszystkich laureatek oraz dodatkowe informacje znajdują się na stronie: <https://lublin.wyborcza.pl/lublin/7,48724,26848992,plebiscyt-wyborczej-kobieta-na-medal-rozstrzygniety-drogi.html>.

Ewa Kawatko-Marczuk

Wyróżnienia Polskiego Towarzystwa Geofizycznego

Na Walnym Zgromadzeniu Polskiego Towarzystwa Geofizycznego, które odbyło się 18 lutego, prof. Bogusław M. Kaszewski (Katedra Hydrologii i Klimatologii UMCS) otrzymał godność Honorowego Członka Towarzystwa. Profesor jest związany z PTGeof. od 1973 r. Przez ten okres był m.in. przewodniczącym Oddziału Lubelskiego oraz członkiem Zarządu i Prezydium Towarzystwa, w 1997 r. otrzymał Złotą Odznakę. Jest współautorem kilkunastu, a także recenzentem kilkudziesięciu opracowań naukowych opublikowanych pod patronatem Towarzystwa. Jest także inicjatorem i organizatorem kilku edycji Ogólnopolskiej Konferencji Metodycznej „Problematyka pomiarów i opracowań elementów meteorologicznych”, której współorganizatorem jest PTGeof.

Ponadto na Walnym Zgromadzeniu do Zarządu Głównego PTGeof. na kadencję 2021–2024 został wybrany dr Krzysztof Bartoszek (Katedra Hydrologii i Klimatologii UMCS).

Polskie Towarzystwo Geofizyczne zostało utworzone w 1947 r. i jest stowarzyszeniem naukowym, którego działalność opiera się na pracy społecznej członków. Celem Towarzystwa jest oddziaływanie na rozwój nauk geofizycznych i ich zastosowań oraz krzewienie i popularyzacja tych nauk wśród społeczeństwa. Towarzystwo realizuje swoje cele przez prowadzenie badań i studiów w zakresie nauk geofizycznych, a w szczególności w zakresie hydrologii, oceanologii, meteorologii, klimatologii, agrometeorologii, ochrony środowiska, fizyki wnętrza Ziemi i przestrzeni okołozemskiej.

Przemysław Mroczek

Osiem projektów Chatki Żaka zdobyło dotacje od Miasta Lublin

Osiem projektów Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka zdobyło dofinansowanie w programie Miasto Kultury 2021 Miasta Lublin. Wśród zwycięskich projektów są: Przez Świat. Spotkania z podróżą; Mikołajki Folkowe; Bakcynalia Epidemia Piosenki Turystycznej; Pismo Folkowe; Viral ART Festival; Inny wymiar; Chatka Blues Festival oraz nowe wydarzenie – Pieśni Bardów Stanu Wojennego.

Gratulujemy ich pomysłodawcom i koordynatorom: Agnieszce Dudek, Agnieszce Mateckiej, Bogdanowi Brasz, Annie Śliwie, Magdalenie Markiewicz oraz Maciejowi Lachowiczowi. Nad projektami i opracowywaniem nowego programu Chatki Żaka czuwa dyrektor Izabela Pastuszko.

Karolina Kałkucka

**CHATKA ŻAKA CZĘŚCIĄ
MIASTA KULTURY 2021!**

**DZIĘKUJEMY ZA DOTACJE DLA
8 CHATKOWYCH PROJEKTÓW!**

Minigranty dla zespołu ze SKNG „GeoIT”

Zespół ze Studenckiego Koła Naukowego Geoinformatyków „GeoIT” UMCS z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej w składzie: Alicja Nieć, Maja Potęga, Anna Kamińska, Sandra Chrustowska, Patryk Bilski, Karol Czerwonka został zwycięzcą w konkursie „Minigranty im. Anny Pasek dla Kół Naukowych – Edycja I” (<https://annapasek.org/minigranty/>).

Członków zespołu łączy zamiłowanie do badań geograficznych oraz pasja do informatyki. Wiedzę i umiejętności zdobyte podczas studiów oraz w branży IT wykorzystują w działalności badawczej, dydaktycznej i projektowej, stosując nowoczesne metody analiz, narzędzia GIS oraz programując nowe rozwiązania w zakresie IT.

Inspiracją do opracowania projektu była pochodna do tychczasowych doświadczeń członków SKNG „GeoIT” w obszarze projektów dydaktycznych. W ramach przyznanego grantu zostanie opracowana aplikacja inter-

netowa „Naturalne bogactwa Polski – aplikacja web-GISowa o surowcach naturalnych”. Zwycięski projekt przewiduje opracowanie i wdrożenie w pełni funkcjonalnej i interaktywnej platformy e-learningowej wykorzystującej zaawansowane narzędzia Systemów Informacji Geograficznej. Produkt skierowany będzie dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Jego celem będzie wspomaganie procesu nauki – zdobywania i utrwalania wiedzy z zakresu rozlokowania surowców naturalnych oraz ich wpływu na gospodarkę. Opiekunem naukowym projektu jest dr Mateusz Zawadzki.

Agata Kneć, SKNG „GeoIT”

13 studentów UMCS wśród stypendystów MEiN

13 studentów UMCS w Lublinie otrzyma stypendia Ministra Edukacji i Nauki na rok akademicki 2020/2021.

19 lutego, spośród 861 wniosków spełniających warunki otrzymania stypendium, Minister Edukacji i Nauki wyłonił grupę 362 studentów, którym przyznał stypendium za znaczące osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe na rok akademicki 2020/2021. Wśród laureatów znalazło się 13 studentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, którzy swoją pracą i wytrwałością udowodnili, że są pasjonatami nauki i ludźmi o otwartych umysłach. Stypendium jest wypłacane jednorazowo, a jego wysokość wynosi 17 000 zł.

Lista studentów UMCS, którzy otrzymają stypendium:

1. Tomasz Belew – grafika
2. Patrycja Chudziak – grafika
3. Alena Hrybianchuk – malarstwo
4. Stanisław Paweł Kamiński – grafika

5. Marta Wiktoria Kotowska – logistyka
6. Izabela Edyta Kucharska – grafika
7. Kamil Kultys – geografia
8. Dominika Marek – grafika
9. Daniel Stempurski – turystyka i rekreacja
10. Sebastian Jan Szajnar – chemia
11. Karolina Lidia Wróbel – psychologia
12. Michał Zabielski – grafika
13. Oliwia Zajączkowska – malarstwo.

Serdecznie gratulujemy wszystkim nagrodzonym i dziękujemy za wysiłek, jaki wkładają w swój rozwój naukowy, artystyczny i sportowy.

Pełny komunikat Ministerstwa Edukacji i Nauki znajduje się na stronie: www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/ogloszenie-wynikow-postepowania-w-sprawie-pryzyznania-stypendiow-ministra-edukacji-i-nauki-dla-studentow-na-rok-akademicki-20202021.

Ewa Kawałko-Marczuk

Wydział Artystyczny

Wystawa Sebastiana Smita „KILARIF”

5 lutego w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie odbył się wernisaż wystawy dr. Sebastiana Smita pt. „KILARIF”. Prezentację dzieł można było oglądać do 7 marca w Galerii Wystaw Czasowych.

„KILARIF” to wystawa typu *site-specific*, instalacja fotograficzno-multimedialna inspirowana twórczością Paula Celana, próba doświadczenia i transformacji poezji na obraz. Prezentowane prace to relacja pomiędzy słowem pisanim a miejscem i przedmiotami w nim zgromadzonymi. Nakryty stół z talerzami wypełnionymi „czarnym mlekiem poranka”, nad nim zawieszono fotografie osób, które wcześniej przy tym stole były – absolutne doświadczenie milczenia i samotności.

Druga część wystawy to bezkresna płaszczyzna falującej czerni – struktury nieokreślonej, słyszalnego szumu powietrza i migocącej materii. Wokół zainstalowane zdjęcia ludzi skierowane głową w dół i naczynia wypełnione czarnym płynem – wrażenie bycia nieobecnym w otaczającej rzeczywistości – nicości. Na podłodze znajduje się zeszyt w kratkę, a każda z nich jest ponumerowana, każda to jeden dzień, a jest ich ponad 300 tysięcy. Instalację zamykają wielkoformatowe kompozycje typograficzne.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 17 lutego nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Justynie Kapral-Piotrowskiej. Temat pracy: „Interakcje pochodnej kwercetyny – lenzozydu Aβ z błonami i ich korelacje z biologicznymi efektami na komórki”. Promotor: dr hab. Boże-

na Pawlikowska-Pawłęga, prof. UMCS (Katedra Anatomii Funkcjonalnej i Cytobiologii). Recenzenci: dr hab. Justyna Widomska, prof. UM (Katedra i Zakład Biofizyki, Uniwersytet Medyczny w Lublinie) oraz dr hab. Agata Wawrzyniak, prof. UR (Katedra Nauk Morfolo-gicznych, Instytut Nauk Medycznych, Kolegium Nauk Medycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego).

Rada Młodych Naukowców

15 lutego powołana została Rada Młodych Naukowców Instytutu Nauk Biologicznych UMCS w składzie: przedstawiciele nauczycieli akademickich – dr Emilia Reszczyńska, dr Kamil Żebracki i dr Dawid Stefaniuk oraz mgr Monika Sztandera-Tymoczek – przedstawicielka szkoły doktorskiej i mgr Katarzyna Suśniak – przedstawicielka studiów doktoranckich. Rada Młodych Naukowców będzie działała w latach 2021–2022, a jej członkowie zostali wybrani poprzez głosowanie i reprezentują nauczycieli akademickich oraz studentów szkoły doktorskiej i studiów doktoranckich.

Do głównych zadań RMN Instytutu Nauk Biologicznych UMCS należy: reprezentowanie młodych naukowców Instytutu na różnych spotkaniach instytutowych, inicjowanie zmian wspierających aktywność naukową i dydaktyczną młodych naukowców Instytutu, inicjowanie i organizowanie spotkań naukowych w Instytucie, inicjowanie współpracy z innymi ośrodkami w Polsce i za granicą, której celem jest wsparcie młodych naukowców na różnych płaszczyznach życia naukowego.

Wydarzenia

10 lutego odbyło się spotkanie w ramach inicjatywy Instytutu Nauk Biologicznych pt. „Naukowe 60 minut” – cyklicznie odbywających się wykładów on-line z naukowcami o uznanym dorobku w kraju i zagranicą oraz młodymi, obiecującymi badaczami. Gościem tego wydarzenia był dr n. med. Paweł Grzesiowski – specjalista pediatra i immunolog, dyrektor Centrum Medycyny Zapobiegawczej i Rehabilitacji w Warszawie oraz prezes Fundacji Instytutu Profilaktyki Zakażeń. Podczas spotkania poruszone zostały tematy związane z epidemią koronawirusa, nowymi odmianami choroby, a także kwestie dotyczące szczepionek i różnic pomiędzy jej wariantami poszczególnych producentów.

Wydział Ekonomiczny

Doktoraty

10 lutego odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Twarowskiej-Mól. Tytuł dysertacji: „Oddziaływanie układu sił gospodarczych na zasady funkcjonowania i stabilność międzynarodowego systemu walutowego”. Promotor: prof. dr hab. Bogumiła Mucha-Leszko (UMCS), promotor pomocniczy: dr hab. Tomasz Białowąt (UMCS). Recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Sławiński (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie) i prof. dr hab. Helena Tendera-Właszczuk (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie). 18 lutego Rada Naukowa Instytutu Ekonomii i Finansów Wydziału Ekonomicznego UMCS nadała mgr Katarzynie Twarowskiej-Mól stopień doktora w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia i finanse. Jest to 274. stopień doktora nadany na Wydziale Ekonomicznym UMCS od 1969 r.

Sukcesy

21 grudnia 2020 r. absolwentka Wydziału Ekonomicznego (kierunek ekonomia, specjalność ubezpieczenia społeczne i gospodarcze) mgr Emilia Sygar została laureatką II nagrody w kategorii prac magisterskich w Konkursie o Nagrodę Rzecznika Finansowego za najlepszą pracę magisterską z zakresu ochrony klienta na rynku finansowym. Była to IV edycja tego prestiżowego konkursu organizowanego przez Rzecznika Finansowego wraz z Fundacją Edukacji Ubezpieczeniowej. Zakres przedmiotowy konkursu obejmował zagadnienia praktyki rynkowej oraz zagadnienia związane ze stabilnością oraz bezpieczeństwem instytucji i transakcji rynku finansowego, które mają ważny wpływ na jakość ochrony klientów. Praca magisterska Emilii Sygar pt. „Prawa konsumentów usług ubezpieczeniowych i ich ochrona na rynku” została obroniona na WE UMCS w 2019 r. Promotorem pracy była dr hab. Teresa H. Bednarczyk, prof. UMCS, kierownik Katedry Ubezpieczeń i Inwestycji.

Porozumienie ze Stowarzyszeniem Księgowych w Polsce

23 lutego została podpisana umowa o współpracy pomiędzy Stowarzyszeniem Księgowych Oddziałem Okrę-

gowym w Lublinie a Wydziałem Ekonomicznym UMCS. Celem porozumienia jest współpraca w zakresie propagowania wiedzy z szeroko rozumianej rachunkowości i podatków wśród studentów Wydziału.

Współpraca będzie polegała m.in. na współorganizowaniu szkoleń, konferencji i innych wydarzeń, wsparciu merytorycznym dydaktyki rachunkowości i podatków oraz stwarzaniu możliwości zdobywania przez studentów dodatkowych kwalifikacji z zakresu rachunkowości.

Wydział Filozofii i Socjologii

Projekt SMUG w Instytucie Socjologii

Dr Dominika Polkowska, zastępca dyrektora Instytutu Socjologii weźmie udział w realizacji międzynarodowego projektu badawczego „Secure Mobility – Uncovering Gaps in the Social Protection of Posted Workers (SMUG)”, współfinansowanego przez Dykcję Generalną ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego Komisji Europejskiej. Instytucją koordynującą projekt jest Uniwersytet Jyväskylä w Finlandii we współpracy z Uniwersytetem Kopenhaskim, Europejskim Centrum Polityki Społecznej i Badań oraz Centrum Badawczym Słoweńskiej Akademii Nauk i Sztuki. W zespole badawczym UMCS oprócz dr Dominiki Polkowskiej, która koordynuje badania na terenie Polski, jest dwóch członków: dr Błażej Dyczewski i mgr inż. Emil Bartkiewicz. Projekt realizowany jest od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2022 r.

SMUG zidentyfikuje luki i niespójności między krajowymi systemami ubezpieczeń społecznych i systemami ochrony pracowników pod względem zakresu, egzekwowania przepisów i dostępu, które zwiększają niepewność pracowników delegowanych. Z definicji stosunek pracy delegowanej jest regulowany w co najmniej dwóch, a może nawet trzech krajach europejskich. Główna trudność w regulowaniu ogólnoeuropejskich rynków pracy polega na tym, że organy regulacyjne i systemy ochrony pracowników są powiązane z krajowymi jurysdykcjami i mogą regulować

jedynie część stosunku pracy pracowników delegowanych. Pomimo ulepszeń w unijnych systemach zasad i współpracy międzyrządowej ogólny efekt delegowania był przypadkową deregulacją, a firmy wykorzystywały luki regulacyjne.

Badanie będzie oparte na relacjach pracowników delegowanych. Na podstawie wywiadów biograficznych z delegowanymi pracownikami dowiemy się, jak wspomniane regulacje wpływają na ich dobrobyt i sytuację ekonomiczną. W szczególności analiza będzie dotyczyła sektora budowlanego, ponieważ tam najłatwiej jest delegować pracowników.

Tomasz Pośłada

Wydział Humanistyczny

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Neofilologii na posiedzeniu 10 lutego nadała stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo mgr Magdalenie Okle, zatrudnionej w Katedrze Lingwistyki Stosowanej. Tytuł rozprawy: *Obraz – Wiersz – Przekład: Wisława Szymborskiej „historie (nie) namalowane” w tłumaczeniu na język angielski i hiszpański*. Promotor: dr hab. Agata Brajerska-Mazur. Recenzenci: dr hab. Ewa Rajewska, prof. UAM, dr hab. Dariusz Pniewski, prof. UMK. Na wniosek Komisji ds. przewodu doktorskiego Rada Naukowa wyróżniła tę rozprawę doktorską.

Sukcesy

Prof. dr hab. Maria Juda (Instytut Nauk o Kulturze UMCS) została powołana na przewodniczącą Komisji Historii Kultury Książki Komitetu Nauk Historycznych PAN. W skład komisji powołani zostali także dr hab. Anna Dymmel, prof. UMCS (Instytut Nauk o Kulturze UMCS) oraz prof. dr hab. Robert Litwiński – dziekan Wydziału Humanistycznego, kierownik Katedry Metodologii i Badań nad XX–XXI w. Prace komisji będą się koncentrowały na analizie sytuacji badawczej nad dziejami kultury książki w wymiarze krajowym i globalnym. Istotnym polem obserwacji będzie książka jako obiekt kultury materialnej

i duchowej w świecie mediów elektronicznych i kultury cyfrowej.

Dwa periodyki Instytutu Historii zostały wysoko ocenione w najnowszym ministerialnym wykazie punktacji czasopism opublikowanym 9 lutego. Czasopismo „Res Historica”, którego redaktorem naczelnym jest dr hab. Krzysztof Latawiec, uzyskało 100 punktów. „Annales UMCS sectio F – Historia”, redagowane przez dr hab. Joannę Sobiesiak, otrzymały 70 punktów.

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Spotkania

18 lutego odbyło się kolejne spotkanie w ramach cyklu Czwartki badawcze. Gościem była dr hab. Hanna Kędzierska, prof. UWM, która wygłosiła wykład pt. „Złożoność metodologiczna jakościowych badań edukacyjnych – refleksje na marginesie projektów badawczych”.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Audycje radiowe

Prof. dr hab. Jan Hudzik, dr hab. Piotr Celiński, prof. UMCS, dr Marcin Sanakiewicz oraz dr Przemysław Wiatr kontynuowali cotygodniową audycję „Profesura i Popkultura”. Audycje odbyły się w dniach 4, 11, 18 i 25 lutego, a motywami przewodnimi były kolejno pieniądze, zawód dziennikarz, karnawał i post oraz cisza.

Spotkania

17 lutego odbyło się webinarium „Nawalny, Krym i Donbas: jaka reakcja Unii Europejskiej?”, organizowane przez Katolicki Uniwersytet Lubelski oraz Instytut Europy Środkowej. W webinarium uczestniczyli dr Maria Drabczuk (IEŚ, INoPiA UMCS), dr Dariusz Maternak (Fundacja Centrum Badań Polska-Ukraina, portal polukr.net), dr Agata Kleczkowska (Instytut Nauk

Prawnych PAN), dr Tomasz Lachowski (Katedra Prawa Międzynarodowego i Stosunków Międzynarodowych WPiA UŁ), dr Gerhard Gnauck (korespondent „Frankfurter Allgemeine Zeitung” na obszarze Polski, Ukrainy i państw bałtyckich).

24 lutego odbyła się kolejna już edycja warsztatów europejskich w lubelskich szkołach ponadpodstawowych. Tym razem spotkanie odbyło się w Zespole Szkół nr 5 im. Jana Pawła II w Lublinie. Uczestniczyli w nim uczniowie klasy pierwszej o profilu dyplomacji i stosunki międzynarodowe. Motywem przewodnim warsztatów była ochrona środowiska. Warsztaty prowadziły dr Liliana Węgrzyn-Odzioba i dr Justyna Kięczkowska. Techniczne wsparcie zapewniał mgr Jakub Wołyniec.

Publikacje

24 lutego ukazał się nowy numer czasopisma „Civitas. Studia z filozofii polityki” (Instytut Studiów Politycznych PAN, 40 pkt.). Numer współredagowany przez dr Agnieszkę Ziętek poświęcony jest kulturze obywatelskiej, zawiera m.in. artykuły pracowników Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS (dr hab. Katarzyna Kuć-Czajkowska, dr hab. Katarzyna Radzik-Maruszak oraz dr Justyna Wasil).

W rozszerzonym wykazie czasopism naukowych opublikowanym przez Ministerstwo Edukacji i Nauki czasopismo „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio K – Politologia” zostało docenione zwiększeniem liczby punktów z 20 na 40. Czasopismo, którego redaktorem naczelnym jest prof. Maria Marczevska-Rytko, a sekretarzem dr Dorota Maj, ukazuje się nieprzerwanie od 1994 r. Więcej informacji na stronie czasopisma: <http://journals.umcs.pl/k>.

Wydział Prawa
i Administracji

Nominacje profesorskie

20 stycznia Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda wydał postanowienie o nadaniu dr hab. Katarzy-

nie Kopaczyńskiej-Pieczniak, prof. UMCS tytułu profesora nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Doktoraty

24 lutego Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych, uwzględniając pozytywne opinie recenzentów rozprawy doktorskiej mgr. Adama Tokarskiego pt. „Funkcje ustrojowe Prezydenta w polskiej tradycji konstytucyjnej”: dr. hab. Ryszarda Balickiego (UWr) i dr. hab. Wojciecha Brzozowskiego (UW), oraz biorąc pod uwagę przebieg publicznej obrony tej rozprawy, postanowiła nadać mgr. Adamowi Tokarskiemu stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk społecznych, z dyscypliny nauki prawne. Promotorem rozprawy był dr hab. Sławomir Patyra, prof. UMCS.

Konferencje

19 lutego Katedra Prawa Karnego i Kryminologii zorganizowała Międzynarodową Konferencję Naukową pt. „Prawnokarna ochrona wolności w Polsce i na Ukrainie – zagadnienia wybrane”, która odbyła się za pośrednictwem platformy MS Teams. Podczas konferencji zaprezentowano m.in. następujące referaty: „Przestępstwo zmuszania w polskim prawie karnym” – prof. dr hab. Marek Mozgawa, „Wolność jako przedmiot ochrony w prawie karnym” – dr hab. Magdalena Budyn-Kulik, prof. UMCS, dr hab. Marek Kulik, prof. UMCS; „Przestępstwa stalkingu i kradzieży tożsamości w polskim prawie karnym” – dr hab. Aneta Michalska-Warias, prof. UMCS, dr hab. Katarzyna Nazar; „Ujęcie przestępstwa handlu ludźmi w polskim prawie karnym” – dr Aleksandra Nowosad; „Przestępstwo groźby karalnej w polskim prawie karnym” – dr Patrycja Kozłowska-Kalisz; „Przestępstwo naruszenia miru domowego w polskim prawie karnym” – dr Piotr Poniatowski; „Przestępstwo wykonania zabiegu leczniczego bez zgody pacjenta w polskim prawie karnym” – dr Krzysztof Wala.

Sukcesy

W świetle Komunikatu Ministra Edukacji i Nauki z 9 lutego w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych czasopismo „Studia Iuridica Lublinensia” wydawane przez Instytut Nauk Prawnych UMCS otrzymało 70 pkt. Czasopismo będzie także indeksowane w bazie SCOPUS.

Prof. Stefan Sokołowski

doktorem *honoris causa* Instytutu Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie

12 lutego 2021 r. w Sali Senatu UMCS odbyła się uroczystość nadania tytułu doktora *honoris causa* prof. dr. hab. Stefanowi Sokołowskiemu z Instytutu Nauk Chemicznych UMCS przez Instytut Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie. Ze względu na obecną sytuację pandemiczną prof. S. Sokołowski otrzymał ten zaszczytny tytuł z rąk konsula generalnego Ukrainy w Lublinie Wasyla Pavluka.

Prof. Stefan Sokołowski jest pierwszym pracownikiem naukowym UMCS reprezentującym nauki ścisłe, który uzyskał tytuł doktora *honoris causa* od zagranicznej instytucji naukowej. Nadanie tego tytułu profesorowi jest wyrazem uznania dla jego wkładu w rozwój fizyki materii skondensowanej oraz wieloletniej i owocnej polsko-ukraińskiej współpracy naukowej.

Podczas uroczystości rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski podkreślił, że „Przyznanie tego wyjątkowego wyróżnienia jest potwierdzeniem wielkiego autorytetu, jakim cieszy się Profesor w ośrodkach naukowych i akademickich. Jest to również wyraz uznania dla niezwyklej wiedzy oraz imponującego dorobku z zakresu nauk chemicznych. Osiągnięcia badawcze prof. Sokołowskiego, których rozległa tematyka obejmuje kwestie z pogranicza chemii, fizyki, w tym także agrofizyki oraz symulacji

komputerowych i modelowania matematycznego, przesuwały granice poznawcze badanych zjawisk. A prace stanowią ważny i oryginalny wkład w rozwój polskiej i światowej nauki oraz są inspiracją dla kolejnych pokoleń”.

Prof. Stefan Sokołowski powiedział, że jest naprawdę zaszczycony otrzymanym tytułem, bowiem Instytut Materii Skondensowanej jest jednym z najbardziej liczących się światowych ośrodków w tej dziedzinie. „Jest znany nie tylko z wydawania dobrej klasy pisma naukowego będącego na liście filadelfijskiej, ale też z organizowania wielu wybitnych konferencji, w trakcie których można się dużo dowiedzieć. Bardzo wielu znanych z tej dziedziny naukowców otrzymało przede mną ten honorowy tytuł [...]. Chciałem powiedzieć, że Instytut jest klasycznym przykładem instytutu badawczego, w którym nie ma pogoni za nowinkami, zwracania uwagi na PR, tylko przede wszystkim jest solidna praca naukowa, dyskusje, a dopiero potem po przedyskutowaniu wszystkich za i przeciw danej teorii [...] następuje decyzja o publikacji. Jestem szczęśliwy, że te standardy są tam nadal zachowywane. Pracownicy tego Instytutu dbają także o zachowanie pamięci o wcześniejszych naukowcach ze Lwowa.”

Prof. Stefan Sokołowski od ponad 50 lat jest związany z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, w którym rozwijał swoją karierę naukową – magistra chemii (1973), stopień doktora habilitowanego (1987), tytuł profesora nauk chemicznych (1997), natomiast doktorat obronił w Instytucie Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk w Warszawie (1977). Prof. Sokołowski jest wybitnym naukowcem, którego zainteresowania koncentrują się wokół zastosowań termodynamiki statystycznej

Fot. Barbara Prohl

do opisu różnych procesów fizykochemicznych, przede wszystkim zaś dotyczą one teorii płynów. Oprócz badań o charakterze teoretycznym prowadził prace dotyczące interpretacji wyników doświadczalnych z zakresu adsorpcji i chromatografii. Jego badania naukowe obejmują bardzo rozległą i różnorodną tematykę z zakresu nauk chemicznych. Prowadził także liczne badania interdyscyplinarne, rozwiązując problemy z pogranicza chemii, fizyki, w tym także agrofizyki oraz symulacji komputerowych i modelowania matematycznego.

Naukowiec odbył liczne długoterminowe staże naukowe, a także jako profesor wizytujący pracował w wielu krajach Europy i Ameryki. W trakcie pracy badawczej często nawiązywał międzynarodową współpracę z uznanymi instytucjami naukowymi i akademickimi, m.in. w: USA, Niemczech, Meksyku, Czechach, Szwajcarii czy Austrii. Wydał liczne publikacje z wybitnymi naukowcami polskimi, jak i światowej sławy nazwiskami – Williamem A. Steelem z Pennsylvania State University, Douglasem Hendersonem z Brigham Young University w Utah, Johanem Fischerem z University for Natural Resources and Life Sciences w Wiedniu, Hansem J. Herrmannem ze Swiss Federal Institute of Technology Zurich, Orestem Pizio z Universidad Nacional Autonoma de Mexico (ponad 100 wspólnych prac) czy Jasonem A.C. Gallasem z Instituto de Altos Estudios da

Paraíba w Brazylii. Szczególną wagę prof. Sokołowski przywiązywał zawsze do współpracy z naukowcami z Instytutu Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie. Pracował tam z takimi specjalistami jak: J. Ilnytskyi, A. Trokhymchuk, M. Holovko, J. Kalyuzhnyi oraz S. Hlushak.

Wspólnie z partnerami z ośrodków w Niemczech (Stranski Laboratorium für Physikalische und Theoretische Chemie, TUB, Berlin), Meksyku (Universidad Nacional Autonoma de Mexico, Mexico City) oraz na Ukrainie (Instytut Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie) realizował grant pt. „Statistical Thermodynamics and Computer Simulations of Complex Molecules in Bulk and at Surfaces”.

W dorobku naukowym prof. Sokołowskiego znajdują się też liczne publikacje w czasopismach naukowych o kluczowym znaczeniu dla chemii teoretycznej. Wśród nich są tak znakomite tytuły specjalistycznych czasopism: „Physical Review Letters”, „Surface Science Reports”, „Journal of Chemical Physics”, „Journal of Physical Chemistry”, „Journal of Chromatography”, „Advances in Colloid and Interface Science”, „Journal of Interface and Colloid Science”. Naukowiec jest również autorem rozdziałów w monografiach wydanych przez prestiżowe zagraniczne wydawnictwa naukowe, m.in.: J. Wiley, Springer, M. Dekker.

Aneta Adamska

Cenię klasyczne podejście do nauki

Rozmowa z prof. Stefanem Sokołowskim z Instytutu Nauk Chemicznych UMCS

Jest Pan Profesor związany z Instytutem Nauk Chemicznych UMCS. Czy mógłby Pan przybliżyć zakres i tematykę swoich badań naukowych?

P przedmiotem moich badań jest teoria materii miękkiej: cieczy, płynów, układów koloidalnych, żeli itp. Chodzi po pierwsze o opis teoretyczny, a po drugie o modelowanie na poziomie cząsteczkowym, czyli o opracowanie odpowiedniego modelu i przeprowadzenie symulacji komputerowej przy pomocy odpowiednich technik. Zajmuję się przede wszystkim opisem płynów niejednorodnych w polach zewnętrznych. To może być pole elektrostatyczne, to może być także pole sił van der Waalsa. „Pole zewnętrzne” definiuje też pewne ograniczenia geometryczne, dla przykładu ściany porów „trzymają” płyn w jego wnętrzu. Nie uważam też, aby każde badanie teoretyczne miało na względzie jakąś aplikację. Wolę opisywać modele „czyste”, prowadzące do jednoznacznych rozwiązań.

W lutym odbyła się uroczystość nadania Panu Profesorowi tytuł doktora *honoris causa* przez Instytut Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie. Co dla Pana oznacza to wyróżnienie?

Jasne, że to jest wyróżnienie. Zwłaszcza, że ten instytut różni się od wielu naszych instytutów badawczych. Pracownicy tam zatrudnieni są nadal klasycznymi badaczami, prezentują bardzo dobrą znajomość matematyki, a nie jest to już regułą wśród wielu młodych naukowców w moim instytucie. A bez znajomości matematyki, metod programowania, bez umiejętności pisanie programów numerycznych – przełożenia równań teorii

na język komputerowy niewiele da się w teorii zrobić. W tej chwili wiele osób kupuje komercyjne programy, nie wiedząc, jak one działają, jakie są ich ograniczenia, jakie są warunki brzegowe dla ich uruchomienia. Według mnie wszystko trzeba umieć od początku samodzielnie zrobić, a przynajmniej wiedzieć, jak to można zrobić, co się chce liczyć. To nazywam „klasycznym podejściem do nauki” i w Instytucie Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie nadal to potrafią. Dodam, że nie jestem przeciwno gotowym programom, np. prof. Krzysztof Woliński z Katedry Chemii Teoretycznej UMCS opracował program do obliczeń kwantowo-mechanicznych, który jest dosyć szeroko przez innych stosowany. Akurat takie programy są bardzo przydatne i warto się nimi posługiwać, ale – podkreślę – trzeba znać zasady ich działania.

Jak się zaczęła Pana współpraca z Instytutem Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie?

Prof. Douglas Henderson z Utah State University otrzymał stanowisko „wyróżniającego się profesora” na Wydziale Fizyki Universidad Autónoma Metropolitana w mieście Meksyk i zaprosił mnie, żebym został jego współpracownikiem. Tam spotkałem prof. Oresta Pizio, który był ze Lwowa. I to właśnie dzięki niemu współpraca z pracownikami Instytutu Materii Skondensowanej we Lwowie się rozpoczęła. Potem wielu badaczy ze Lwowa przyjeżdżało na UMCS, a my wyjeżdżaliśmy na Ukrainę, bo nie tylko ja współpracuję z Instytutem Fizyki Materii Skondensowanej, lecz większość pra-

owników poprzedniego Zakładu Modelowania Procesów Fizykochemicznych Wydziału Chemii UMCS.

W ramach swojej długoletniej działalności naukowej odbywał Pan Profesor staże naukowe oraz nawiązywał Pan współpracę z uznanymi instytucjami naukowymi i akademickimi, m.in. w: USA, Niemczech, Meksyku, Czechach, Szwajcarii czy Austrii. Jak te doświadczenia wpłynęły na prowadzone przez Pana badania? Dlaczego Pana zdaniem warto nawiązywać współpracę z innymi ośrodkami naukowymi?

Pierwszy mój wyjazd był do Pennsylvania State University, University Park, do prof. W.A. Steele'a (który otrzymał w roku 1994 doktorat honorowy UMCS). Staż trwał ponad rok, a przedłużać go nie chciałem ze względów rodzinnych. Wyjazd ten „zorganizował mi” mój promotor pracy doktorskiej z Instytutu Chemii Fizycznej PAN w Warszawie – prof. dr hab. Jan Stecki.

Po powrocie z USA złożyłem wniosek o stypendium Humboldta na Ruhr Universität w Bochum (RUB). Podczas pobytu w Bochum poznałem wielu ludzi i w konsekwencji trafiłem do znanego ośrodka Kernforschungsanlage (obecnie Forschungszentrum) w Jülich. To jest bardzo dobry i rzekłbym „organizacyjnie ciekawy” ośrodek. W tamtym czasie (nie wiem, jak jest teraz) oprócz administracji i najwyższych stanowisk kierowniczych nie było tam na stałe zatrudnionych naukowców, np. w centrum komputerowym Hochleistungsrechenzentrum (HLRZ, obecnie jest to część Institute for Advanced Simulations) ogłaszane były co pewien konkursy na stanowisko szefa, zwycięzca sam dobierał sobie współpracowników z całego świata.

Trafiłem do Jülich po rekomendacji mojego opiekuna naukowego z Bochum, profesora J. Fischera. Prof. H. Herrmann, zostawszy szefem HLRZ, dobrał z kolei mnie jako współpracownika. Pracowałem tam łącznie półtora roku, a potem były już krótsze wyjazdy. Z kolei prof. J. Fischer przeszedł później z Bochum do Wiednia na Uniwersytet BOKU (Universität für Bodenkultur, mały, elitarny uniwersytet), obejmując katedrę z badaniami w dziedzinie termodynamiki statystycznej i modelowania. Tym sposobem możliwe stały się późniejsze wyjazdy do Wiednia, a także do Pragi, do Institute of Chemical Process Fundamentals. Wyjeżdżałem też do Universidad Nacional Autonoma de Mexico (UNAM) w Meksyku (jeden z największych uniwersytetów na świecie), do Brigham Young

University w Provo i do Institute for Multiscale Simulation, Friedrich-Alexander Universität Erlangen-Nürnberg.

W istocie wszystkie wyjazdy, za wyjątkiem stypendium Humboldta, były organizowane *ad hoc*. Podstawą wyjazdu były prywatne znajomości, a nie „aplikacje”. Taki model nawiązywania współpracy zdecydowanie preferuję. Powiem wprost: osobiste rekomendacje, wybór osób polecanych przez znanych z rzetelności naukowej są dla mnie lepszą metodą doboru współpracowników niż ogłaszanie „konkursu na stanowisko”.

Oczywiście – ważnym czynnikiem decydującym o moich wyjazdach były też kwestie finansowe. A więc nie tylko dlatego chciałem wyjechać na stypendium Humboldta, żeby „coś nowego robić”, ale i żeby zarobić. Stypendium oferowało bardzo dobre warunki finansowe, a już w Jülich to była najlepsza płaca, jaką kiedykolwiek dostałem. Zresztą w Meksyku też były bardzo dobre warunki finansowe. Dobre meksykańskie uniwersytety płacą więcej od amerykańskich.

Na pytanie: „wyjeżdżać czy nie?” nie potrafię jednoznacznie odpowiedzieć. Zależy od możliwości i warunków. Jeśli ośrodek zagraniczny oferuje bardzo dobre warunki, to oczywiście warto wyjechać. No i warto robić w młodym wieku. Powiedziałbym nawet, że obligatoryjne powinny być wyjazdy na stypendia po doktoracie. Powinny być one organizowane choćby po to, żeby zmienić otoczenie, poznać nową tematykę i ludzi. Gdy robiłem doktorat w Instytucie Chemii Fizycznej w Warszawie, to regułą było organizowanie przez każdego promotora długookresowego wyjazdu zagranicznego swemu doktorantowi. My też staraliśmy się w naszym poprzednim Zakładzie Modelowania postępować podobnie. Jednak ta tradycja zanika. Może dlatego, że wyjazdy straciły na atrakcyjności? A może dlatego, że przy rozstrzygnięciu wniosku decydują coraz bardziej czynniki formalne i biurokratyczne, a nie merytoryczne?

Współpracował Pan Profesor również z wybitnymi naukowcami z polski i zagranicy. Czy ktoś szczególnie Pana Profesor zainspirował? Czy jakaś współpraca szczególnie zapadła Panu w pamięć?

Tak, za szczególną uznałbym współpracę z Brazylijczykiem Jasonem A.C. Gallasem w Jülich. Nigdy wcześniej się nie zajmowałem materiałami granularnymi. Materiały granularne to np. piasek. Potrafią one wykazywać zadziwiające właściwości i w pewnych wa-

Fot. Bartosz Proff

runkach zachowują się podobnie jak ciecze. Ponieważ zajmowałem się wtedy dynamiką molekularną (jedną z metod symulacji komputerowych), Jason Gallas zaproponował, żeby dynamikę molekularną zastosować do opisu układów granularnych. No i udało się nam, a proste to bynajmniej nie było: należało odpowiednio uogólnić równania ruchu na przypadek układów, w których zachodzi dyssypacja energii. Potrafiliśmy opisać ruch cząstek oraz szereg obserwowanych doświadczalnie zjawisk, np. powstawanie tzw. „pętli konwekcji”, fluidyzację itp. Muszę powiedzieć, że czas spędzony w Jülich był „fajny”. Koniec z „planowaniem zadań naukowych”, żadnego „robienia nauki na siłę”. Byliśmy absolutnie wolni w doborze tematów. Strate-

gią szefa HLRZ, Hansa Herrmana, było odkrywanie rzeczywistych nowości naukowych. Czy badania teoretyczne, zaplanowane dokładnie wiele miesięcy temu, mogą prowadzić do takiego odkrycia? Zazwyczaj nie. A w Jülich czytało się najnowszą literaturę z różnych pokrewnych dziedzin naukowych, wypatrywało się istotnych nowości, a następnie próbowało obserwacje doświadczalne przy pomocy znanych i nowych teorii i narzędzi opisywać, uogólniać i przewidywać zachowania się podobnych układów w odmiennych warunkach. Sądzę, że właśnie brak długookresowego planowania prowadził do doskonałych wyników.

Rozmawiała Agnieszka Stańczak

Rozmowa z Konsulem Generalnym Ukrainy w Lublinie Vasylem Pavlukiem

12 lutego br. w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie odbyła się niezwykle i ważna uroczystość, podczas której wręczał Pan Konsul, w imieniu władz Instytutu Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie, doktorat *honoris causa* prof. Stefanowi Sokołowskiemu z Instytutu Nauk Chemicznych UMCS. Jak Pan Konsul ocenia współpracę naukową i dydaktyczną pomiędzy uczelniami i ośrodkami badawczo-naukowymi ukraińskimi i polskimi. Jaką rolę w tym zakresie spełnia UMCS w Lublinie?

Szanowni Państwo, przede wszystkim dziękujemy za zwrócenie uwagi na ważne wydarzenie – wręczenie tytułu doktora *honoris causa* Instytutu Fizyki NAN Ukrainy prof. Stefanowi Sokołowskiemu. Wspieranie współpracy środowisk naukowych jest dla nas niezwykle ważną i przyjemną misją. Ogólnie rzecz biorąc, współpraca między ukraińskimi i polskimi naukowcami ma długą historię, istnieje wiele udanych wspólnych projektów naukowych, wynalazków. Musimy jak najlepiej wykorzystać nasze sąsiedztwo, bliskość kultur, brak barier językowych, strategiczne partnerstwo naszych państw, aby budować postęp i rozwój technologiczny Ukrainy i Polski.

Z pewnością UMCS jest jednym z najlepszych uniwersytetów w Polsce, a dla nas niezwykle ważne jest zainteresowanie Uczelni nawiązaniem wzmocnionego partnerstwa ze środowiskiem akademickim Ukrainy. Między naszymi krajami od 20 maja 1997 r. obowią-

zuje zaktualizowana umowa międzyrządowa o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i edukacji, która daje prawne i organizacyjne możliwości wspólnego rozwoju nauki, edukacji, aby nasze narody utrzymywały swoją konkurencyjność w Europie i na świecie, uwzględniając wzajemne interesy, aby otrzymać korzystne rezultaty.

W jaki sposób, według Pana, można usprawnić oraz zintensyfikować współpracę pomiędzy uczelniami z Ukrainy i Polski?

Jestem pewien, że na wszystkich kierunkach prowadzonych na UMCS istnieje możliwość znalezienia partnerów do wspólnych badań naukowych, publikowania wspólnych artykułów, wymiany wizyt studentów i kadry profesorskiej. Obecnie istnieją możliwości stałego kontaktu dzięki najnowszym technologiom komunikacyjnym.

Studenci z Ukrainy stanowią najliczniejszą grupę studentów zagranicznych nie tylko w UMCS, ale i w Lublinie. Jest to też grupa studentów, która najliczniej i najchętniej zostaje w Lublinie po zakończeniu studiów. Jak Pan sądzi, dlaczego młodzi Ukraińcy tak chętnie wybierają nasze miasto na miejsce nauki, a później często jako stałe miejsce do życia i pracy zawodowej?

Rzeczywiście studenci z Ukrainy stanowią najliczniejszy odsetek studentów zagranicznych w Polsce, a także

Archiwum Konsulatu Generalnego Ukrainy w Lublinie

w Lublinie. Wynika to z wysokiej jakości edukacji, dobrych warunków do nauki, życia. Nasza młodzież dobrze i szybko uczy się języka polskiego, dlatego nie ma problemów z nawiązaniem znajomości w codziennym życiu, znalezieniem kręgu do komunikacji. Fajnie, że młodzież dobrze się integruje, znajduje z polskimi kolegami wspólny język, żyje w przyjaźni i zgodzie.

Z jakimi problemami najczęściej zgłaszają się do Konsulatu studenci z Ukrainy i na jakie wsparcie mogą liczyć?

W ostatnich latach do Konsulatu Generalnego Ukrainy w Lublinie nie dochodziły skargi od ukraińskich studentów na problemy z zabezpieczeniem praw czy o przestępstwach, naruszeniu interesów. Uprzejme podejście zyskują studenci zarówno ze strony kierownictwa UMCS, jak i z Urzędu Miasta Lublina, za co jesteśmy bardzo wdzięczni. W czasach pandemii mamy dowody na realną pomoc związaną zarówno z pobytem w akademikach, jak i z opieką medyczną.

Jaki wpływ ma pandemia na funkcjonowanie i pracę Konsulatu oraz na aktywność w zakresie współpracy międzynarodowej?

Epidemia koronawirusa oczywiście utrudniła nam życie, komunikację, a uczniom naukę. Ale Konsulat cały czas pracuje w trybie normalnym, w nagłych wypadkach obywatele ukraińscy mogą dzwonić na

całodobową infolinię lub pisać na adres mailowy. Zachęcamy również do polubienia naszych stron na Facebooku i Twitterze, gdzie publikujemy ogłoszenia o tematyce konsularnej www.facebook.com/gkulublin oraz relacjonujemy ciekawe i ważne wydarzenia dotyczące Ukrainy. Możemy również zamieścić ogłoszenia UMCS dotyczące współpracy naukowej, więc zapraszamy do kontaktu. Jeśli chodzi o rozwój współpracy międzynarodowej, ograniczenia epidemiczne wręcz zachęciły ludzi do odnalezienia zdalnych ścieżek komunikacji, częściej zaczęły odbywać się konferencje online z dużym zaangażowaniem publiczności.

Jak się Panu żyje w Lublinie? Czy tęskni Pan za Lwowem?

W Lublinie czuję się bardzo dobrze, miasto nie jest daleko od Lwowa, a wspaniali ludzie i relacje w Lublinie nie pozwalają mi tęsknić za Lwowem. Swoją działalność jako konsul generalny chętnie wykorzystuję do wspierania rozwoju przyjaźni ze Lwowem we wszystkich ważnych dziedzinach życia. Przy okazji dziękuję, że na wszystkich poziomach z kierownictwem miasta, województwa, Urzędu Marszałkowskiego, uniwersytetów, przede wszystkim UMCS mam dobre stosunki, co pomaga wzmocnić przyjaźń między Ukrainą a Polską.

Wywiad przeprowadziła Ewa Kawałko-Marczuk

Świat nauki z perspektywy młodego naukowca

Rozmowa z dr. Szczepanem Głodzikiem z Katedry Fizyki Teoretycznej UMCS

W grudniu ubiegłego roku w magazynie „Nature” ukazał się artykuł dotyczący topologicznego nadprzewodnictwa w tzw. heterostrukturze van der Waalsa, którego jest Pan współautorem. Jak rozpoczęła się Pana współpraca z fińskimi naukowcami?

Współpraca zaczęła się od dyskusji podczas sesji posterowej na jednej z konferencji, która odbywała się w ramach tygodniowego zjazdu w Max Planck Institute for Complex Systems w Dreźnie. Czas ten bardzo sprzyjał rozmowom, zadawaniu pytań i omawianiu różnych pomysłów. Tak się zdarzyło, że dyskusja z jednym z prelegentów – Teemu Ojanenem z Uniwersytetu w Tampere w Finlandii zbiegła się w czasie ze składaniem przeze mnie wniosku grantowego, w którym silnie inspirowałem się jego osiągnięciami. Jak tylko zobaczyłem, że również bierze udział w konferencji, to natychmiast postanowiłem skorzystać z okazji i zadać mu jak najwięcej pytań. Chciałem dowiedzieć się, co myśli o moich pomysłach. W perspektywie długofalowej to właśnie z tej dyskusji wynikała późniejsza współpraca – na początku tylko w dwuosobowym zespole.

Z biegiem czasu duet zamienił się w dziesięcioosobowy zespół naukowców. Jak wyglądał Państwa kontakt na co dzień?

Nasza współpraca jest ciągła, jednak nie kontaktujemy się codziennie. W trybie zdalnym funkcjonowaliśmy jeszcze przed okresem pandemii, ponieważ będąc w różnych krajach, nie możemy zbyt często się spotykać twarzą w twarz. Najczęstszy kontakt odbywał się mailowo – wówczas przekazywaliśmy sobie różne dane, wykresy, równania oraz komentarze do nich. Tym sposobem byliśmy w stanie opracować wszystkie elementy – zrealizować badania, przygotować obliczenia i opisy.

Następnie nadszedł etap pojawienia się wyników eksperymentalnych i wówczas wraz z Teemu Ojanenem zostaliśmy zaproszeni do teoretycznego przeanalizowania problemu ferromagnetycznej wyspy na powierzchni nadprzewodnika. Tym samym nasza drużyna powiększyła się. Mój współpracownik, z którym przygotowałem pierwszą pracę, został liderem naszego dwuosobowego zespołu teoretycznego. Współpracował z nami jeszcze Adam S. Foster z Uniwersytetu w Aalto, który wraz ze swoim doktorem – Orlando J. Silveirą zajmował się obsługą innej sekcji teoretycznej, oraz Peter Liljeroth z Uniwersytetu w Aalto, który był liderem całego zespołu, a szczególnie odpowiadał za część eksperymentalną. O najistotniejszych kwestiach dyskutowali oni – nasi głównodowodzący, a następnie informowali o swoich decyzjach mniejsze jednostki takie jak moja. Dowódcy każdej z nich zbierali otrzymane informacje, by złożyć je w jedną, spójną całość.

Kiedy pojawiała się konieczność zorganizowania burzy mózgów nad uwagami recenzentów, niejednokrotnie brałem udział w spotkaniach zdalnych w większym gronie. Wtedy zwieraliśmy szeregi, możliwie jak najszybciej doliczając coś nowego, a w jednym z przypadków koledzy z Finlandii wrócili do laboratoriów, by ustalić wielkości, o które dopytywali recenzenci.

Obecnie jest Pan głównie kojarzony jako młody i doskonale rokujący naukowiec, ale jeszcze kilka lat temu udzielał się Pan w grupie „Innymi Słowy Impro” zajmującej się teatrem improwizacyjnym. Jak wówczas łączył Pan te dwa z pozoru odległe od siebie światy – naukę i sceniczną improwizację?

Z pozoru mogą się to wydawać odległe światy, natomiast ja nigdy nie czułem tej odległości. Dla mnie są to po prostu zupełnie różne przestrzenie. Zawsze lubiłem wymyślać dziwne rzeczy i nigdy nie lubiłem się nudzić – z resztą nuda bywa inspirująca. W improwizacji jako technice i dyscyplinie scenicznej bardzo dobrze jest dużo wiedzieć – im więcej się wie, tym łatwiej można coś wymyśleć, o czymś powiedzieć, zareagować – powstaje dużo zabawnych sytuacji. Często w lubelskim środowisku pojawiało się stwierdzenie: „Impro uczy”. Im więcej ktoś ma wiedzy na dany temat, to tym samym ma więcej narzędzi i ekwipunku do tego, by przywołać na scenie dziwne i zabawne sytuacje. A w improwizacji właśnie o to chodzi, żeby cały czas działo się coś zabawnego. Sam chyba nigdy nie czułem, że łączę jakieś odległe światy.

Czy działalność w tej grupie dała Panu coś, co można było przenieść do naukowej codzienności?

Rzeczywiście, ułatwiło mi to nieco funkcjonowanie w naukowym świecie – jest odrobinę łatwiej, jeśli chodzi o wystąpienia publiczne. To właśnie jest improwizacja – cokolwiek się powie, to później można to właściwie wykorzystać. Oczywiście nie jest tak, że nie można popełnić błędów, bo jednak improwizacja to umiejętność. Na scenie, jeśli ktoś pomyli daną datę, to partner może z tego zrobić niesamowitą historię, np. wymyśleć alternatywne wydarzenie historyczne, łamać prawa fizyki.

Z kolei w świecie nauki nie można się pomylić. Podczas konferencji, na której mówi się o wynikach naukowych, trzeba być perfekcyjnie precyzyjnym i zawsze pojawia się mała trema, która jest potrzebna. Gdyby się nie pojawiała, to byłaby oznaka braku szacunku wobec grupy

Fot. Bartosz Pol

odbiorców i specjalistów w danej dziedzinie. Trema jest naturalna i potrzeba – nie znika nawet dzięki doświadczeniu scenicznemu, ponieważ są to tematy skomplikowane i precyzyjne, a ja nie czuję się w żadnej z rzeczy, którą się zajmuję, takim ekspertem, by formułować jakieś sądy i nie mieć żadnego, nawet małego stresu.

Jakie są Pana plany na dalszy rozwój? Czy w świecie nauki jest jakieś osiągnięcie, o którym Pan skrycie marzy?

To staż doktorski w prestiżowej jednostce naukowej. Zawsze dobrze jest po obronie doktoratu zmienić środowisko, zobaczyć, jak pracują inni specjaliści – najlepiej za granicą, bo dostrzegamy wtedy największe kontrasty. Takie rzucenie się w wir pracy w zupełnie innej grupie współpracowników oraz w innej tematyce w ramach danej dyscypliny okazuje się bardzo przydatne.

Jak każdy naukowiec chciałbym realizować fantastyczne badania, które będą szeroko cytowane na świecie i wniosą dużo dobrego do rozwoju nauki, to chyba nic skrytego.

Czego na przyszłość możemy życzyć Panu jako naukowcowi i artystycznej duszy?

Zdrowia i cierpliwości, a wtedy wszystko będzie w porządku.

Rozmawiała Magdalena Drwal

Człowiek, woda i mokradła – ciągła walka czy pokojowe współistnienie? Słów kilka o obchodach Światowego Dnia Mokradeł na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS

W tym roku mija 40 lat od chwili, kiedy w dniach 2–3 lutego 1971 r. w Ramsar – irańskim kurorcie nad Morzem Kaspijskim miała miejsce ważna konferencja przedstawicieli 18 państw. Debатовali oni na temat znaczenia obszarów podmokłych dla funkcjonowania przyrody. Efektem spotkania było podpisanie *Konwencji o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego*, która dziś jest bardziej znana jako Konwencja Ramsarska.

Konwencja weszła w życie 21 grudnia 1975 r., a dotychczas ratyfikowało ją 170 państw, które wyznaczyły 2416 obszarów wodno-błotnych o znaczeniu międzynarodowym. Od 22 marca 1978 r. wśród sygnatariuszy jest także Polska. Na terenie naszego kraju powołano 19 obszarów wpisanych na Listę Ramsar. Jako pierwszy na liście pojawił się rezerwat przyrody Jezioro Łuknajno (w 1977 r.). W kolejnych latach sukcesywnie dołączano kolejne cenne obszary podmokłe – zarówno parki narodowe (Ujście Warty, Biebrzański, Słowiński, Narwiański, Poleski i Wigierski), rezerваты przyrody (Jezioro Karaś, Jezioro Siedmiu Wysp, Świdwie, Jezioro Drużno, Bór na Czerwonem) oraz obiekty takie jak: Stawy Milickie w Parku Krajobrazowym Dolina Baryczy, Stawy Przemkowskie, ujście Wisły, subalpejskie torfowiska w Karkonoskim Parku Narodowym, Torfowiska Doliny Izery oraz stawy polodowcowe i torfowiska Tatrzańskiego Parku Narodowego.

Celem Konwencji Ramsarskiej, jedynej umowy międzynarodowej poświęconej konkretnemu typowi eko-

systemów – ekosystemom mokradłowym, jest ochrona i zrównoważone ich użytkowanie, realizowane poprzez różnorodne działania na szczeblu krajowym i lokalnym oraz współpracę międzynarodową.

Obszary podmokłe są istotne ze względu na pełnione funkcje środowiskowe, gospodarcze i społeczne. Wśród najważniejszych należy wymienić retencjonowanie wody, regulację odpływu, ograniczanie erozji, poprawę jakości wody, kształtowanie zasobów organicznego węgla i azotu, podnoszenie walorów krajobrazowych, produkcję żywności, edukację i badania naukowe oraz turystykę i rekreację. Są to również bardzo ważne siedliska roślin i zwierząt, w tym wielu zagrożonych wyginięciem gatunków.

Dnia 2 lutego każdego roku, w rocznicę podpisania Konwencji, obchodzony jest Światowy Dzień Mokradeł. Pracownicy i studenci Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS aktywnie włączyli się w obchody już kilka lat temu, a wydarzenie to wpisało się na stałe w harmonogram działalności wydziałowej.

W tym roku ze względu na sytuację epidemiczną z uczniami szkół ponadpodstawowych i innymi zainteresowanymi osobami spotkaliśmy się wirtualnie za pomocą platformy MS Teams.

Hasło przewodnie tegorocznej imprezy brzmiało „Mokradła i woda” – tak samo niezbędna do życia mokradłom, jak i ludziom. W ramach obchodów młodzież szkolną zaprosiliśmy na wykład pt. *Człowiek, woda i mokradła – ciągła walka czy pokojowe współistnienie?* Prelegentki, dr Katarzyna Mięsiak-Wójcik i dr Joanna Sposób z Katedry Hydrologii i Klimatologii oraz dr Magdalena Suchora z Katedry Geomorfologii i Paleogeografii, starały się odpowiedzieć na pytania, co dzieje się, kiedy woda, mokradła i człowiek spotykają się we wspólnej przestrzeni oraz czy wraz z rozwojem naszego naukowego poznania ekosystemów mokradłowych na nowo chcemy i potrafimy zdefiniować wzajemne relacje.

Tradycją stało się już, że każdym obchodom towarzyszą także konkursy wiedzy o mokradłach. W tym roku konkurs przeprowadziła mgr Klaudia Stępniewska, a trzech najlepszych uczestnicy (liczyła się wiedza i szybkość!) otrzymali nagrody. Członkowie Studenckiego Koła Fotografii Przyrodniczej UMCS zaprezentowali z kolei swoje najnowsze prace (wynik licznych plenerów i wyjazdów terenowych) podczas wirtualnej wystawy: *Chwytając wodę – w mokradłach i w obiektywie* (<https://phavi.umcs.pl/at/multimedia/2021/0202/091604-skfp-dni-mokradel-2021-2-.mp4>).

Uzupełnieniem obchodów Światowego Dnia Mokradeł była prelekcja (w formie zdalnej) 4 lutego w ramach odczytów Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego pt. *Współzależności od wody: mokradła i człowiek*, którą wygłosiły dr Katarzyna Mięsiak-Wójcik i dr Magdalena Suchora.

Mając na uwadze cykliczność tego wydarzenia na naszym Wydziale, ogłoszony został konkurs fotograficzny pod hasłem *Rok na mokradłach*, który skierowany jest do uczniów szkół średnich. Organizatorzy chcą w ten sposób zachęcić do obserwacji obszarów podmokłych i zapoznawania się z ich wartością. Nagrodzonych zostanie aż 20 prac, które staną się częścią wystawy towarzyszącej obchodom Światowego Dnia Mokradeł na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS w przyszłym roku. Nadsyłanie prac możliwe jest do 30 listopada br., zaś szczegóły i regulamin konkursu dostępne są na stronie Wydziału.

Tegoroczny Światowy Dzień Mokradeł na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS zgromadził ponad 300 uczniów i ich nauczycieli ze szkół ponadpodstawowych zarówno z Lubelszczyzny, jak i województw mazowieckiego oraz małopolskiego. Bardzo nas cieszy taka frekwencja i mamy nadzieję, że pasjonatów mokradeł i osób świadomych znaczenia ich obszarów dla człowieka i środowiska będzie przybywało. Już teraz zapraszamy na obchody Światowego Dnia Mokradeł w 2022 r.!

*W imieniu organizatorów:
dr Katarzyna Mięsiak-Wójcik,
dr Joanna Sposób,
dr Magdalena Suchora,
lic. Kamil Kultys,
lic. Jagoda Ziewiec*

Stypendysta Nagrody im. I. Wyhowskiego na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS

Od 1 grudnia 2020 r. do 31 stycznia 2021 r. na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji UMCS przebywał dr Oleh Brovko z Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Ekonomicznego im. Simona Kuzneta. Pobyt dr O. Brovko był możliwy w ramach Nagrody im. Iwana Wyhowskiego przyznawanej przez Studium Europy Wschodniej UW. Staż przy Nagrodzie im. I. Wyhowskiego zapewnia naukowcom z Ukrainy koncentrującym swoje badania wokół szeroko rozumianych nauk społecznych czteromiesięczny pobyt badawczy na dwóch uniwersytetach w Polsce. Pobyt na UMCS poprzedzał dwumiesięczny staż na Uniwersytecie Rzeszowskim. Opiekunem naukowym stażysty na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS była dr hab. Katarzyna Kuć-Czajkowska z Katedry Administracji Publicznej.

Dr Oleh Brovko w trakcie dwumiesięcznego stażu finansowanego przez UMCS uczestniczył w intensywnym lektoracie języka polskiego. Stypendysta prowadził prace archiwalne i badawcze w bibliotekach, a dzięki uprzejmości dyrekcji Wydawnictwa UMCS otrzymał nieodpłatnie książki dotyczące samorządu terytorialnego, partycypacji politycznej, geostrategicznego znaczenia państw. Dr O. Brovko będzie także mógł poszerzać wiedzę na temat wyborów lokalnych, samorządu terytorialnego w Polsce i państwach Europy Środkowo-Wschodniej, dialogu obywatelskiego dzięki monogramom przekazanych przez pracowników Katedry Administracji Publicznej.

Staż pod względem naukowym koncentrował się wokół dyskusji dotyczącej relacji między władzą państwową a samorządem terytorialnym w Polsce i doświadczeń ukraińskich w tym zakresie, sytuacji społeczno-politycznej w Polsce i na Ukrainie, a także zasad organizacji i wyników wyborów na Ukrainie. Efektem pobytu stypendysty jest m.in. opracowanie komentarza pt. *Wybory samorządowe 2020 roku na Ukrainie* opublikowanego na stronie internetowej Centrum Europy Wschodniej UMCS w dziale Analizy/Polityka.

dr hab. Katarzyna Kuć-Czajkowska

PSML
The power of SCM network

**KORZYŚCI
DLA STUDENTÓW**

- MENTORING POD OKIEM MANAGERA WYŻSZEGO SZCZEBLA
- ZDOBYCIE PRAKTYCZNEGO DOŚWIADCZENIA ZAWODOWEGO
- WSPÓŁPRACA ZE STUDENTAMI Z CAŁEJ POLSKI
- PRACA NAD RZECZYWISTYMI PROBLEMAMI BIZNESOWYMI NAJWIĘKSZYCH PRZEDSIĘBIORSTW

Biurowo Projektu TY100, PSML

Wspólnie szlifujemy diamenty dla polskiego łańcucha dostaw

W listopadzie 2020 r. została podpisana umowa o współpracy pomiędzy UMCS a Polskim Stowarzyszeniem Menedżerów Logistyki i Zakupów (PSML, www.psml.pl). Celem podpisanego porozumienia, poza możliwością wykorzystania dorobku naukowego pracowników Wydziału Ekonomicznego UMCS, jest także dążenie do zaangażowania studentów takich kierunków jak logistyka, zarządzanie, analityka gospodarcza prowadzonych przez WE UMCS do udziału w ogólnopolskich programach TopYoung100 oraz CloudNine.

Polskie Stowarzyszenie Menedżerów Logistyki i Zakupów, mając na celu budowanie w naszym kraju silnego centrum kompetencji biznesowych w zakresie logistyki, zarządzania globalnymi łańcuchami dostaw, analityki danych biznesowych, nowoczesnych technologii, angażuje do wspólnych działań środowisko biznesowe i akademickie.

Polska i jej gospodarka ma niewątpliwie wiele atutów. Wśród nich elementy typowo logistyczne: korzystne położenie geograficzne, rozwijającą się infrastrukturę, duży i chłonny rynek. Mocną stroną są między innymi coraz większa innowacyjność i elastyczność polskich przedsiębiorstw, wysokie kwalifikacje pracowników. To daje możliwość wykorzystania atutów państwa i budowania przewagi konkurencyjnej Polski na arenie międzynarodowej.

Odpowiednie wykształcenie, umiejętności posiadane przez pracowników, ich otwartość na nową wiedzę i ciągłe doskonalenie swoich kompetencji są wymiennie przez inwestorów zagranicznych jako jedne z kluczowych czynników wpływających na decyzje o lokalizacji inwestycji. Biorąc to pod uwagę, połączenie sił i możliwości środowiska biznesowego oraz akademickiego jest niezbędne, aby jakość kadr wchodzących na rynek odpowiadała wyzwaniom gospodarki globalnej, a także oczekiwaniom polskich przedsiębiorstw będących ważnymi ogniwami międzynarodowych łańcuchów dostaw.

Celem projektu TopYoung100 (TY100, <https://topyoung100.pl/o-projekcie/>) jest akceleracja budowy praktycznych kompetencji biznesowych oraz stworzenie pomostu dla studentów lub absolwentów prowadzącego ze świata akademickiego do biznesu. Szczegółowo za-

planowany proces selekcji zapewnia wybór najlepszych 100 studentów kierunków biznesowych i technicznych z najlepszych uczelni w kraju. Tak wyselekcjonowani studenci będą mieli możliwość wzięcia udziału w projektach biznesowych wielu czołowych przedsiębiorstw, partnerów biznesowych programu.

Opiekun programu TopYoung100 na UMCS dąży do szerszego zaangażowania lokalnego środowiska gospodarczego, zachęcając przedsiębiorstwa z naszego regionu do dołączenia do programu w charakterze partnerów biznesowych. To umożliwi studentom UMCS realizację projektów wdrożeniowych w lubelskich przedsiębiorstwach, a firmom z Lublina i województwa pomoże w znalezieniu dobrze wykształconych, przygotowanych do wyzwań nowoczesnej gospodarki, zmotywowanych pracowników.

Program ma na celu wsparcie młodych talentów między innymi poprzez umożliwienie im dalszego rozwoju kompetencji, uzupełnienia dotychczasowej wiedzy wyniesionej z uczelni. Studenci uczestniczący w projekcie będą mierzyć się z realnymi wyzwaniami i projektami biznesowymi. Odbywa się to w formule interdyscyplinarnych zespołów projektowych angażujących grupy studentów kierunków biznesowych i technicznych.

Osią programu TY100 jest roczny program, podczas którego studenci angażują się w projekty biznesowe, badawcze i wdrożeniowe. Podczas trwania projektu każda firma może przeprowadzić kilka projektów optymalizacyjnych lub prac badawczych z różnymi zespołami studenckimi. Mowa tu o projektach już prowadzonych przez firmy, do których zespoły będą mogły dołączyć i wesprzeć je swym świeżym spojrzeniem, oraz o projektach, które są trudne do zagospodarowania przez firmy, choćby ze względu na ograniczone zasoby własne w danym czasie.

Program TY100 bazuje na dwustopniowym systemie rekrutacji uczestników. Pierwszy etap polega na procesie rekrutacji wstępnej odbywającej się przy bezpośredniej współpracy z uczelniami dzięki zaangażowaniu doświadczonego zespołu opiekunów akademickich. Wielu z nich ma również długoletnie doświadczenia biznesowe, co jest bardzo pomocne na etapie doboru odpowiednich uczestników programu oraz wsparcia merytorycznego.

Kolejny etap rekrutacji odbywa się przy zaangażowaniu partnerów biznesowych programu, firm, w których studenci będą realizować swoje projekty. Rekrutacja ma na celu wyłonienie studentów cechujących się

nie tylko ponadprzeciętnymi wynikami w dotychczasowej nauce, ale również promocją osób z inicjatywą.

TY100 doskonale wpisuje się w politykę budowania marki pracodawcy (tzw. *employer branding*). Program daje możliwości pozyskania studentów pod własną rekrutację firmy partnera programu. Taka możliwość pojawia się przykładowo w ramach wydarzenia stanowiącego część programu i zatytułowanego „Mój Pierwszy Kontrakt o Pracę”. Pod koniec każdej edycji TY100 partnerzy biznesowi będą się już doskonale orientować w profilu i praktycznym potencjale dużej części uczestników. Obie strony mogą świadomie podjąć decyzje dotyczące zatrudnienia.

W prasie biznesowej często mówi się o takich pojęciach jak *talent gap* lub *skills gap*. W wielu dziedzinach gospodarki mamy do czynienia ze zwiększonym popytem na dobrze wykształconą kadrę, dopasowaną do wymogów współczesnej gospodarki. Przyczyną niedoboru talentów są między innymi szybko zmieniające się wymagania rynku pracy oraz problem ze znalezieniem osób łączących umiejętności operacyjne i techniczne z planowaniem strategicznym, umiejętnościami profesjonalnymi takimi jak przywództwo, myślenie analityczne, innowacyjność, otwartość na nowe wezwania, które pojawiają się na rynkach międzynarodowych. Bliska współpraca uczelni oraz środowiska biznesowego, wymiana informacji i wiedzy pomoże w zapewnieniu podaży kadry pracowników dobrze przygotowanych i gotowych na wezwania współczesności.

Program TY100 ma doprowadzić do tego, iż młodzi, zdolni i zaangażowani ludzie sprawnie wejdą na rynek pracy i wniosą wartość do biznesu w pierwszym okresie swojej pracy.

Jednym z ważnych elementów programu jest *networking* uczestników programu. Biuro Projektu PSML dba o możliwość integracji uczestników programu, nawiązywania przez nich przyjaźni i relacji biznesowych, słusznie zakładając, iż te osoby będą budować przewagę polskiej gospodarki, silne i innowacyjne przedsiębiorstwa, które będą mogły z powodzeniem funkcjonować na światowych rynkach.

dr Sergiusz Kuczyński
Opiekun akademicki TopYoung100 na UMCS,
członek PSML

Hit transferowy lekkoatletycznej sekcji AZS UMCS Lublin!

W lutym byliśmy świadkami prawdziwego hitu transferowego w ekipie lekkoatletów AZS UMCS Lublin. Do drużyny dołączył Mistrz Europy oraz medalista Mistrzostw Świata – Marcin Lewandowski!

Po roku pandemii udało nam się dojść do porozumienia z kolejnym zawodnikiem rangi mistrzowskiej. Dzięki zaangażowaniu marszałka województwa lubelskiego Jarosława Stawiarskiego oraz Miasta Lublin zdołaliśmy dopiąć ten kontrakt. Bardzo cieszy, że także w czasie pandemii władze naszego regionu widzą potrzebę rozwoju sportu. *Marcin Lewandowski to medalista Mistrzostw Świata, osoba bardzo profesjonalnie podchodząca do sportu. To daje gwarancję, że występ na Letnich Igrzyskach Olimpijskich może rodzić nadzieje medalowe i w to mocno wierzę* – komentował prezes AZS UMCS Lublin Rafał Walczyk. Z kolei sam Marcin Lewandowski w rozmowie, którą udało nam się przeprowadzić tuż po jego transferze, mówi, że zmiany w życiu są potrzebne.

Marcin, co było głównym powodem tego, że zdecydowałeś się na zmianę klubu? Dodajmy, na kilka miesięcy przed olimpiadą w Tokio.

Karierę sportową mam już bardzo długą. Jeszcze parę lat tej kariery mi zostało, ale można je policzyć na palcach jednej ręki. Głównym powodem, dla którego zdecydowałem się dołączyć do ekipy Lublina, są warunki do trenowania, warunki takiej spokojnej głowy, co mi tutaj zagwarantowano. Nie muszę skupiać się na niczym innym niż trenowanie. Poza tym ja też troszeczkę potrzebowałem zmian. Zmiany w życiu są potrzebne, zwłaszcza gdy przed długi czas kręci się ono wokół tego samego. Jestem przekonany już teraz, że podjąłem bardzo dobrą decyzję.

Na pewno przez ostatnie przeszło dziesięć lat żyłeś się z poprzednim klubem czyli Zawiszą Bydgoszcz. Czy tak po ludzku było trudno zamienić Zawiszę na AZS?

Oczywiście, że to było trudne. Takie zmiany nigdy nie są łatwe. Tym bardziej, że wszystkie swoje największe sukcesy i rekordy życiowe ustanawiałem właśnie dla barw Zawiszy Bydgoszcz. Nie była to zatem łatwa decyzja, ale najtrudniejsze decyzje dają najlepszy efekt. Nie żałuję tego kroku. Z poprzednim klubem osiągną-

Fot. Michał Piat

łem bardzo dużo, ale przede mną nowe cele, wyzwania, medale, rekordy życiowe. Teraz chcę to zrobić pod sztandarem AZS UMCS Lublin. Taki jest cel. Zasuwa- my, aby go zrealizować, a wtedy wszyscy będą zadowoleni: ja, Klub, Miasto oraz marszałek.

Jak wyglądały rozmowy z klubem z Lublina? I ile tak naprawdę one trwały?

Jestem bardzo konkretną osobą. Wojtek Gałat, z którym uzgadniałem transfer, również jest taką osobą. Tak naprawdę wystarczyło kilka rozmów. Rozumieliśmy się od samego początku i od samego początku wiedzieliśmy, czego od siebie oczekujemy. Nie jestem w stanie określić, ile dokładnie nam to zajęło, ale na pewno odbyło się bardzo szybko!

Z czym Ci się kojarzy Lublin? Między innymi tutaj w 2018 r. zdobywałeś mistrzostwo Polski. Ale też w samej ekipie AZS UMCS występuje wielu świetnych sportowców, których na pewno znasz. Zatem gdy myślisz „Lublin”, co przychodzi Ci do głowy jako pierwsze?

Przed wszystkim Lublin kojarzy mi się właśnie z mistrzostwem Polski, które tu wywalczyłem. To zawsze fajne doświadczenie. Już wtedy widać było, że miasto bardzo mocno jest nastawione na sport. Pokazuje to też fakt, że w klubie z Lublina jest tylu znakomitych sportowców. Bardzo się cieszę, że teraz mogę do nich dołączyć. Co jeszcze mi się kojarzy? Szczerze? To koniec Polski (śmiech), ale tu oczywiście, broń Boże, nie mam nic złego na myśli. Ja po prostu jestem ze Szczecina, a stąd wszędzie jest daleko i nigdzie nie jest po drodze. Także dla mnie praktycznie każde miejsce w naszym kraju jest takim końcem Polski (śmiech).

Kamil Wojdat

Konkurs recytacji poezji Siergieja Jesienina

W 2020 r. w Rosji obchodzono 125. rocznicę urodzin poety Siergieja Jesienina, przedstawiciela tzw. „nowej poezji chłopskiej” w literaturze rosyjskiej „Srebrnego wieku”, a w późniejszym okresie twórczości – imażyzmu. Z tej okazji Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej UMCS przy współpracy z Instytutem Neofilologii (Katedra Literaturoznawstwa Słowiańskiego, Katedra Językoznawstwa Słowiańskiego) zorganizowało Ogólnopolski Konkurs Recytacji Poezji Rosyjskiej pt. „Urzekające strofy poezji” dla uczniów szkół średnich, poświęcony właśnie jubileuszowi poety.

Konkurs odbywał się w dwóch kategoriach: „Język rosyjski jako obcy” oraz „Rodzimy użytkownik języka rosyjskiego”. Wzięło w nim udział 26 uczniów z czterech województw, którzy przedstawili te najbardziej oraz mniej znane utwory liryczne S. Jesienina. Konkurs po raz pierwszy odbywał się w całości w formie zdalnej: od października do grudnia 2020 r. uczniowie przesyłali swoje wystąpienia w formie wideo. Wyniki konkursu podsumowano pod koniec stycznia 2021 r.

Komisja konkursowa w składzie: przewodniczący dr Leszek Mikrut (Katedra Literaturoznawstwa Słowiańskiego), dr Swietłana Szaszkowa (dyrektor CJKR, Katedra Literaturoznawstwa Słowiańskiego) oraz dr Weronika Markowska (Katedra Językoznawstwa Słowiańskiego) przyznała następujące nagrody:

Kategoria I

- I miejsce ex æquo: Zuzanna Wróbel (Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 3, II Liceum Ogólnokształcące w Białej Podlaskiej) – *Русь*; Maja Wróbel (Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 3, II Liceum Ogólnokształcące w Białej Podlaskiej) – *Письмо Деду*;
- II miejsce: Gabriela Jarosz (I Liceum Ogólnokształcące w Hrubieszowie) – *Жизнь – обман с чарующей тоскою*;
- III miejsce: Igor Czechowski (II Liceum Ogólnokształcące w Chełmie) – *Письмо матери*.

Wyróżnienia: Marta Kuraszko (I Liceum Ogólnokształcące w Hrubieszowie) – *Эта улица мне знакома*; Pola Kunka (II Liceum Ogólnokształcące w Chełmie) – *Грубым даётся радость*; Jakub Paprocki (II Liceum Ogólnokształcące w Lublinie) – *Золото холодное луны*; Aleksandra Zając (I Liceum Ogólnokształcące w Puławach) – *Белая берёза; Ночь (Тихо дремлет река...)*.

Kategoria II:

- I miejsce: Yana Pental (VII Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku) – *Пой же, пой; Сестре Шуре*;
- II miejsce: Nadiia Saushkina (II Liceum Ogólnokształcące w Lublinie) – *Письмо матери*;
- III miejsce: Hanna Kabiątka (Akademickie Liceum Ogólnokształcące w Terespolu) – *Грубым даётся радость*.

Wyróżnienia: Diana Morawska (II Liceum Ogólnokształcące w Lublinie) – *Письмо к женщине*; Polina Mytrofanova (Zespół Szkół Transportowo-Komunikacyjnych w Lublinie) – *Кто я? Что я? Только лишь мечтатель*.

Z wystąpieniami laureatów można zapoznać się na stronie CJKR www.cjkr.umcs.pl w specjalnie utworzonej galerii („Wyniki ogólnopolskiego konkursu recytatorskiego”). Organizatorzy są przekonani, że takie przedsięwzięcia stanowią okazję do przybliżenia młodzieży twórczości rosyjskich poetów, doskonalenia umiejętności czytania, poszerzenia słownictwa oraz wzbudzenia zamiłowania do poezji.

Elwira Michalska, CJKR UMCS

Wojewódzki etap XLVII Olimpiady Geograficznej na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS

6 lutego 2021 r. w auli Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS w Lublinie z zachowaniem reżimu sanitarnego odbyła się testowa część okręgowego etapu XLVII Olimpiady Geograficznej. Olimpiada jest organizowana od 1974 r. z inicjatywy prof. Anny Dylikowej i przy poparciu Polskiego Towarzystwa Geograficznego. W roku 2021 mija więc 47 lat upowszechniania geografii wśród polskiej młodzieży w ten właśnie sposób.

XLVII Olimpiadę Geograficzną patronatem honorowym objął rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, który też przywitał 33 uczestników zawodów z różnych miast województwa lubelskiego w Auli im. E. Romera na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej. Słowa przywitania i życzenia do uczestników skierowała także dziekan Wydziału dr Jolanta Rodzoś, prof. UMCS – przedstawiciel Komitetu Głównego Olimpiady.

W przebiegu Olimpiady i przygotowaniach do niej wzięli udział: dr hab. Teresa Brzezińska-Wójcik, prof. UMCS (przewodnicząca Komitetu Okręgowego w Lublinie, przedstawiciel Komitetu Głównego Olimpiady), mgr Katarzyna Dobek (sekretarz Komitetu Okręgowego w Lublinie), mgr Beata Zielińska (sekretarz jury) oraz jurorzy: dr Małgorzata Flaga, dr Katarzyna Mięsiak-Wójcik, dr hab. Przemysław Mroczek, dr Joanna Sposób, dr Magdalena Suchora, dr Joanna Szczęsna i dr hab. Paweł Zieliński, prof. UMCS.

Z młodzieżą startującą w etapie okręgowym Olimpiady przybyli też rodzice oraz nauczyciele opiekunowie.

Uczestnicy po uroczystym otwarciu zawodów, a następnie wylosowaniu numerów kodowych przystąpili do pisemnej części konkursu składającej z trzech podejść pisanych tym razem w sposób wyjątkowy – jako jedno podejście. Wyniki ogłoszono on-line 7 lutego o godz. 20.00.

23 lutego 2021 r. w Auli im. E. Romera na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS w Lublinie nagrodzono dziesięcioro zawodników, którzy zdobyli w etapie okręgowym najwięcej punktów. Szansę na uczestniczenie w zawodach finałowych w kwietniu 2021 r. w Gdyni mają uczennice i uczniowie: Piotr Łaba (Biłgoraj), Zofia Fabrowska (Lublin), Alan Kieś (Chełm), Gabriela Kozak (Puławy), Anna Domańska (Lublin), Anna Sajnaga (Lublin), Katarzyna Mielniczuk (Lublin), Piotr Pisz (Lublin), Szymon Rycerz (Lublin) oraz Dominika Odrzywolska (Lublin). Być może ktoś spośród nich w sierpniu 2021 r. weźmie też udział w XVII Międzynarodowej Olimpiadzie Geograficznej w Stambule.

Teresa Brzezińska-Wójcik

Fot. Katarzyna Dobek

↑ Wręczenie nagród olimpijczykom, którzy zdobyli w zawodach okręgowych najwyższą liczbę punktów

Premiera książki *Odrodzenie rynku kapitałowego w Polsce w latach 1991–1994*

12 marca 2021 r. nakładem Wydawnictwa Naukowego PWN ukazała się książka Grzegorza Bednarczyka *Odrodzenie rynku kapitałowego w Polsce w latach 1991–1994*. Autor (adiunkt w Katedrze Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej w Instytucie Filozofii UMCS) jest absolwentem Wydziału Humanistycznego oraz Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS. Bazę dla pracy stanowi napisana przezeń pod kierunkiem prof. Jana Pomorskiego i wyróżniona przez Radę Naukową Instytutu Historii UMCS rozprawa doktorska *Odrodzenie rynku kapitałowego w Polsce w latach dziewięćdziesiątych XX stulecia. Od teorii do praktyki*.

Rodzimy rynek kapitałowy oraz funkcjonujące w jego ramach instytucje, z Giełdą Papierów Wartościowych w Warszawie na czele, stały się dotychczas przedmiotem wielu prac naukowych, nie znajdziemy jednak wśród nich takiej, która byłaby poświęcona temu, jak ów rynek powstawał. Właśnie tę lukę ma wypełnić monografia *Odrodzenie rynku kapitałowego w Polsce w latach 1991–1994*. W odróżnieniu od poruszających tę problematykę analiz o charakterze ekonomicznym i prawno-instytucjonalnym, książka koncentruje się na kulisach i społecznych konsekwencjach przywracania rynku po 1989 r., a nie jedynie na tym, jak go zorganizowano.

Stało się to możliwe m.in. za sprawą wywiadów, które na potrzeby prac nad książką przeprowadzono z twórcami polskiego rynku kapitałowego. W gronie tym znaleźli się Wiesław Rozłucki, Igor Chalupec, Piotr Szeliga, Elżbieta Pustoła, Ryszard Czerniawski, Zofia Bielecka, Grzegorz Jędrzejczak, Danuta Pajewska, Włodzimierz Magiera, Marek Szuszkiewicz, Henryk Sterniczuk, Jacek Jonak i Andrzej Kalinowski. Rozmowy z tymi osobami pozwoliły ustalić, jaka przyświecała im wizja, jak do niej dochodzili i przed jakimi dylematami stawali. Odtworzono też drogi, jakimi

zmierzali do pracy w instytucjach rynku, co pozwoliło choćby wykazać, jaki wpływ na ukształtowanie się kierownictwa warszawskiej giełdy wywarły iracka agresja na Kuwejt z 1990 r., list do kolegi z czasu studiów czy jedno ogłoszenie prasowe. Było to o tyle istotne, iż do celów pracy należało m.in. uświadomienie, że dzieje gospodarcze można rozpatrywać w kategoriach, by tak rzec, antropologicznych, a nie jedynie kwantytatywnych; że „twarde dane” i „suche fakty” – jakkolwiek pomocne – nie zawsze okazują się kluczowe dla uchwycenia istoty rynkowych zjawisk.

W podobnym duchu przedstawiono świat giełdowych graczy. Był on rekonstruowany na gruncie publikacji prasowych z początku lat dziewięćdziesiątych, które – ze względu na duże w tamtym czasie zainteresowanie giełdą – poświęcały wiele miejsca najrozsądniejszemu aspektowi inwestorskiej codzienności. Mowa o relacjach na temat warunków obsługi w biurach maklerskich, doniesieniach o ustawiających się przed nimi kolejkach i związanych z tym faktem napięciach czy też o listach wysyłanych do redakcji przez dzielących się swoimi doświadczeniami „drobnych ciułaczy”.

Nie mogło też zabraknąć opisu legendarnej już pierwszej sesji Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, która w kwietniu będzie obchodzić swoje 30. urodziny. Jak się okaże, 112 zleceń kupna i sprzedaży, obrót o równowartości dzisiejszych 1990 zł czy wykorzystanie pożyczonych komputerów PC to tylko niektóre spośród wielu niezwykłych okoliczności, jakie towarzyszyły temu wydarzeniu.

Spółeczność naszej Uczelni książka może zainteresować także ze względu na fakt, iż jednym z jej głównych bohaterów jest związany przez lata z UMCS i Lublinem Lesław A. Paga. Książka została opatrzona *Przedmową* Marka Dietla i *Posłowiem* Wiesława Rozłuckiego.

dr Grzegorz Bednarczyk

Handlujemy! – czyli importy rzymskie na Lubelszczyźnie

Czasy panowania Oktawiana Augusta (27 rok przed Chr. – 19 rok po Chr.) dały początek intensywnej wymianie handlowej Rzymian z ludami mieszkającymi na obszarze *Barbaricum*, czyli poza granicami Imperium Rzymskiego. Rzymianie potrzebowali bursztynu, wełny owczej, kobiecych włosów, niewolników i wielu innych surowców nieobecnych w obrębie ich państwa. W zamian oferowali atrakcyjne wytwory rzemiosła.

U barbarzyńców powodzeniem cieszyły się naczynia wykonane z brązu, ze szkła i wytłaczane w formach gliniane misy *terra sigillata*, często bardzo efektownie zdobione, niekiedy wręcz odważnie sprośnymi rysunkami. Masowo napływały barwne paciorki szklane, licznie metalowe elementy stroju (głównie zapinki do spinania szat) oraz – pomimo zakazów ponawianych regularnie przez senat rzymski – świetne miecze. Równie masowo docierały też za Karpaty mo-

nety, przede wszystkim srebrne (denary), ale nie brakowało emisji brązowych i złotych. Rzymianie wprowadzali przy tej okazji do obiegu, i to w ogromnej ilości, oficjalne ich fałszerstwa, tzw. *subaerati*, gdzie srebro zastępowali tańszym metalem „oklejonym” zaledwie srebrną folią. Germanie rewanzowali się, naśladowując emisje rzymskie i je podrabiając. Organizacji handlu z tubylcami poświęcono wiele energii i pomysłowości. Na północ ruszali awanturnicy wytyczający szlaki handlowe, tacy jak słynny rzymski ekwita z czasów panowania Nerona. A jeden z takich szlaków, potocznie zwany bursztynowym, stał się do wybuchu w 166 roku po Chr. tzw. „wojen markomańskich”, które rozpały pogranicze, jedną z najważniejszych arterii komunikacyjnych, przynoszących niesamowite profity obydwu stronom prowadzonej wymiany. Część luksusowych wytworów rzymskiego rzemiosła trafiała też do odbiorców jako najzwyklejsze w świecie łapówki albo w bardziej eleganckiej postaci – jako dyplomatyczne dary budujące przychyłność polityczną u ich adresatów. Szlak handlowy sprzyjał również transferom myśli technologicznej i klasycznej wymianie informacji. Otwierał świat na obie strony – i na tę barbarzyńską, i na tę rzymską.

Nic więc dziwnego, że zagadnienie wymiany handlowej z Rzymem od zarania archeologii stało u szczytu jej zainteresowań. Gromadzono informacje o drogach napływu towarów rzymskich, ich częstości i gęstości. Starano się odczytać zasady, jakim podlegała wymiana i ustalać jej wpływ na kształtowanie lokalnych gospodarek. Od samego początku usiłowano też starannie katalogować różne kategorie wytworów rzymskich, jakie trafiały poza *limes Imperium Romanum*; a numizmatyka rzymska, z racji ogromnej ilości rejestrowanych monet, stała się odrębną dziedziną badawczą. Nigdy jednak nie uzyskano kompletnego obrazu stanu wiedzy o importach rzymskich. Rosła potrzeba stworzenia ogólnie dostępnej bazy danych na ten temat – „Corpus der römischen Funde”.

Idea wydania korpusu importów rzymskich z obszaru środkowoeuropejskiego *Barbaricum* narodziła się w początku lat 90. ubiegłego wieku w Römisch-Germanis-

Prof. Siegmund von Schnurbein i prof. Andrzej Kokowski ↓

chen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts we Frankfurcie nad Menem. Koncepcję i formułę wypracował zespół pod kierunkiem prof. Siegmara von Schnurbeina (Amicis Universitatis Mariae Curie-Skłodowska). Jego ramy zakreślały obszar od Renu na zachodzie po Dniepr na wschodzie, Dunaj na południu i linię brzegową Morza Północnego oraz Bałtyku na północy. Do tej pory ukazały się tomy obejmujące wszystkie landy Niemiec, Litwę, jeden komitat węgierski oraz trzy tomy polskie: Mazury, środkowa Polska i Małopolska. To już w sumie, bez mała, metr bieżący bibliotecznej półki.

Lubelszczyzna wyróżnia się na mapie naszego kraju ilością odkryć importów rzymskich. Długo jednak nie wiedzieliśmy, jakim rzeczywiście zasobem materiałów w tym zakresie dysponujemy. Nie prowadzono szczegółowej ich inwentaryzacji. I oto zakończyliśmy w końcu najbardziej wyczerpujący i najdłuższy trwający projekt naukowy w historii archeologii spod znaku UMCS. Nareszcie wiemy, ile importów zarejestrowano w naszym regionie. Do Wydawnictwa Polskiej Akademii Nauk w Krakowie przekazaliśmy 946 stron maszynopisu i kilkadziesiąt całostronicowych tablic z ilustracjami prezentującymi najnowszą wiedzę o nasyceniu naszego regionu znaleziskami pochodzenia rzymskiego. *Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum. Polen 4. Lublinerland (Korpus rzymskich importów w europejskim Barbaricum. Polska 4. Lubelszczyzna)* – tak brzmi tytuł naszego dzieła. Finał, czyli jego wydanie, powinien nastąpić jest jeszcze w tym roku.

Do projektu zostaliśmy zaproszeni już na samym jego początku. Ciężar i odpowiedzialność za lubelską część korpusu przyjęła na siebie najpierw mgr Monika Gładysz-Juścińska. Niestety, ale w 2011 r. musiała przerwać pracę nad realizacją dzieła. Pozostawiła po sobie trzon opracowania, do którego powrócono z pełnym zaangażowaniem dopiero w roku 2017. Okazało się wtedy, że lawinowy przyrost nowych znalezisk nakłada konieczność daleko idących uzupełnień. To z kolei wykreowało imperatyw włączenia do dalszej pracy zespołu 19 osób. Stworzyliśmy go, zapraszając archeologów zatrudnionych w muzeach Lubelszczyzny, w firmach prowadzących wykopaliska; są w nim absolwenci UMCS, ale również innych uniwersytetów; w jego skład wchodzi też numizmatycy niebędący archeologami i student III roku archeologii w UMCS, który swoim udziałem realizuje również licencjacką pracę dyplomową. Oprócz M. Gła-

← Fragment skarbu rzymskich denarów z Ruszczyzny

↑ Antyczna lampka oliwna z Tomaszowa Lubelskiego

dysz-Juścińskiej, A. Kokowskiego i Barbary Niezabitowskiej-Wiśniewskiej z IA UMCS są to: Jolanta Bagińska (muzeum w Tomaszowie Lubelskim), Mikołaj Barakszyn (wspomniany student), Bartłomiej Bartecki (muzeum w Hrubieszowie), Mieczysław Bienia (muzeum w Białej Podlaskiej), Sabina Hanejko (muzeum w Tomaszowie Lubelskim), Anna Hyrchała (muzeum w Hrubieszowie), Małgorzata Koperwas (niegdyś numizmatyk z Muzeum na Zamku w Lublinie), Grzegorz Kuś (firma archeologiczna z Warszawy), Paweł Lis (muzeum w Kazimierzu), Piotr Łuczkiwicz (IA UMCS), Tomasz Markiewicz (numizmatyk – Muzeum Narodowe w Lublinie), Teresa Mazurek (muzeum w Chełmie), Anna Mucha (muzeum w Hrubieszowie), Kiryll Myzgin (świecny

Fot. Anna Hychała

↑ Naszyjnik z rzymskich paciorków szklanych z Gródka nad Bugiem

numizmatyk ukraiński, aktualnie z Warszawy), Sylwester Sadowski (IA UMCS), Marta Stasiak-Cyran (Muzeum Narodowe w Lublinie).

Znaleziska rzymskich importów z Lubelszczyzny rozsiępane są po co najmniej 25 instytucjach – od Paryża po Lwów, od Warszawy po Kraków – oraz wielu kolekcjach prywatnych. Wszystkie charakteryzują się zróżnicowanym stopniem dostępności, co w oczywisty sposób wpłynęło nie tylko na kształt części tekstowej katalogu, ale również na jej część ilustracyjną. Równie zróżnicowany był „entuzjazm” wobec zaproszenia do udziału w projekcie – od pełnej ignorancji (służby konserwatorskie) po pełnię dyspozycyjności (np.

Muzeum im. Stanisława Staszica w Hrubieszowie, Muzeum Regionalne im. dra J. Petera w Tomaszowie Lubelskim, Muzeum Narodowe w Lublinie). Na taki stan rzeczy rzutowała po części sytuacja kadrowa poszczególnych instytucji, po części, niestety, lęk przed odpowiedzialnością za stan swoich kolekcji.

W sumie udało się zgromadzić wiedzę o odkryciach ponad 17 000 zabytków. Dokonano ich na obszarach 252 miejscowości i w ich okolicach, często na kilku stanowiskach. Z 213 gmin Lubelszczyzny jedynie na terenie 93 nie odnotowano żadnego przedmiotu importowanego. Absolutną rekordzistką jest gmina Hrubieszów, no ale na jej terenie znajdują się cmentarzyska gockie z Masłomęcza i Gródka naszpikowane przedmiotami importowanymi jak keks bakaliarni.

Najstarszego z odnotowanych odkryć przedmiotów pochodzenia rzymskiego dokonano w 1818 r. w miejscowości Walinna w powiecie radzyńskim. Był to skarb monet rzymskich, na temat którego znamy niewiele szczegółów. Natomiast w 1839 r., podczas prac przy rozbiorze umocnień twierdzy Zamość, natrafiono na inny skarb, złożony ze srebrnej, złożonej gockiej biżuterii

i monet, datowany na około połowę IV w. po Chr. Trafił on do zbiorów Ermitażu w Sankt Petersburgu, gdzie znajduje się do dzisiaj. Lawina odkryć ruszyła powoli, by w 2020 r. można było odnotować ich 420, nie licząc tych wydobywanych podczas długoletnich akcji wykopaliskowych na poszczególnych obiektach. Znacząca część jest też dziełem przypadku: podczas prac rolnych, budowlanych; ale od końca lat 90., kiedy nastąpiła plaga wykrywaczy metali, to ich użytkownicy są dostarczycielami ogromnej ilości przede wszystkim monet. Nielegalność procederu poszukiwań „skarbów” spowodowała jednak, że archeolodzy dowiadują się zaledwie o części dokonanych znalezisk. Większość zasila anonimowe kolekcje i traci wartość dokumentu historycznego. Jest to zjawisko porażające. Uczestniczyłem jako ekspert w przeszukiwaniach przez policję mieszkań domorosłych odkrywców i doświadczyłem wrażenia ogromu strat, jakich przez nich doznała archeologia. Dzięki Bogu zdarzają się też przyzwoici odkrywcy, którzy zgłaszają znaleziska do muzeów. Dzięki temu mogliśmy umieścić w katalogu kilka skarbów rzymskich monet, z tym największym, odkrytym w Cichobórze koło Hrubieszowa (ponad 1700 monet), o czym pisałem już na łamach naszego miesięcznika¹.

Największymi dostarczycielami przedmiotów pochodzenia rzymskiego są gockie cmentarzyska, wszystkie badane przez pracowników IA UMCS: w Masłomęczu, Gródku nad Bugiem, Ulowie i Swaryczowie. Bez tych wykopalisk o kontaktach handlowych z prowincjami rzymskimi świadczyłyby nieomal wyłącznie monety...

Nie mniej to właśnie monet mamy najwięcej, niemal 10 000! W 60 przypadkach odnaleziono je jako ukryte w ziemi depozyty (niekiedy po wiele setek monet), tzw. skarby, z czego przynajmniej 40 przypada na czas wojny Wandalów z napierającymi od północy Gotami, czyli lata 193–218 po Chr. Dokumentują one dramatyczne losy ich właścicieli, którzy nie mieli szansy wrócić po ukryte dobra, najpewniej po prostu zginęli. Jednak o wielu z takich skarbów mamy jedynie mgliste pojęcie, jak chociażby o tym zawierającym setki „zbrzydlonych” monet brązowych, odkrytym w Lublinie-Sławinie, a datowanym na połowę IV w. po Chr.

¹ A. Kokowski, *Spoleczna rola archeologii – czyli o tym jak skarby rodzą skarby*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 4 (264:2020), s. 26–29.

„Rozpłynął się” w rękach pazernych kolekcjonerów... nie on jeden.

Bardzo interesujące jest to, że wiele monet zmieniało swoją naturalną funkcję ekwiwalentu handlowego. Wiercono w nich otworki i noszono na szyi bądź wkomponowane w bransolety. Ciekawe, ale prawie w każdym z odkrytych skarbów znajdowano takie „dziurawe” monety.

Jednak największe zdumienie wywołuje ilość importowanych wytworów szklanych. Oczywiście królują tutaj barwne paciorki, ale szczególnie u schyłku starożytności Kotliny Hrubieszowska i jej obrzeże stały się chłonnym rynkiem dla naczyń szklanych. Te są uważane powszechnie za wytwór luksusowy, z racji swojej naturalnej kruchości – niezwykle drogi i cenny. Przed epoką gockiej prosperity w Kotlinie Hrubieszowskiej dostępne były właściwie wyłącznie elitom plemiennym i dokumentowały ich wysoki status społeczny. Nie wiemy, co wpłynęło na popularność (i powszechność!) naczyń szklanych – jedna z tez głosi, że mieszkańcy osad zakładanych między Huczwą i Bugiem byli ważnymi pośrednikami w obrocie tym towarem z północną częścią Europy. Nie mniej dostrzeżona koniunktura spowodowała, że grupa obrotowych, najpewniej greckich hutników szkła, postanowiła zbudować hutę w głębi Barbaricum, możliwie blisko atrakcyjnego rynku zbytu, nad górnym Dniestrem (dzisiejsza wieś Komariv na Ukrainie). Dzięki korpusowi będziemy znali dokładnie te zasoby.

Oczywiście docierały do nas również inne produkty rzymskie. Wandalowie z całą pewnością walczyli rzymskimi mieczami, ale te przypisywane Gotom, wyłowione z rzeki Bug, również są rzymskie. Odnotowaliśmy obecność brązowych naczyń, w tym zestaw do mieszania wina odkryty w Stefankowicach; docierały efektowne naczynia gliniane tłoczne w formach – w tym unikatowy egzemplarz z pracowni działającej gdzieś na terenie Bliskiego Wschodu, znaleziony również w Gródku nad Bugiem. Sprowadzano również rzymskie warcaby ze szklanymi pionami, a miejscowe eleganci chętnie zakładały emaliowane zapięcia do swoich szat. Jest też unikat na skalę środkowoeuropejską, czyli zwieńczenie hełmu konnego legionisty w kształcie orła ze Swaryczowa – bezwzględnie najefektowniejszy import rzymski z Lubelszczyzny. Zaskoczeniem są odnotowane znaleziska fibul legionowych z Gródka nad Bugiem, datowanych na schyłek starożytności, bo mogą one świadczyć o zaciągach gockich do coraz bardziej

Fot. Piotr Maciejuk

← Mars i Wiktoria na rzymskim mieczu z Podlodowa

w tym czasie „międzynarodowych” legionów rzymskich. Znak zapytania zwiesiliśmy tylko nad lampkami oliwnymi, których odnotowano na Lubelszczyźnie kilkanaście. Musimy być świadomi tego, że część z nich, między innymi tych z kolekcji Muzeum Narodowego w Lublinie, to po prostu pamiątki turystyczne z podróży XIX-wiecznych przedstawicieli elit naszego społeczeństwa do krajów obszaru śródziemnomorskiego.

Importy rzymskie odkrywane są rzecz jasna nadal. Już po zamknięciu tomu otrzymaliśmy informacje o kilkudziesięciu nowych znaleziskach, stąd podjęliśmy decyzję, że za pięć lat stworzymy suplement do *Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum. Polen 4. Lublinerland*. Mamy też nadzieję, że będziemy mogli w pełni skorzystać z wyników opracowywanej aktualnie monografii cmentarzyska gockiego ze Swaryczowa, z którego w zakończonej części korpusu znalazła się tylko część odkrytych tam importów. Może nie będzie aż tak opasły, ale z całą pewnością merytorycznie niezmiernie ważny. Póki co winienem wszystkim uczestnikom projektu serdeczne podziękowania. Współpraca z Wami dostarczyła mi wiele radości i satysfakcji. Mam nadzieję, że sytuacja pozwoli nam wszystkim spotkać się na uroczystości promującej wydawnictwo i świętować nasze wspólne dzieło.

Tom zadedykowaliśmy prof. dr. hab. multi HC Siegmariowi von Schnurbeinowi – wielkiemu przyjacielowi lubelskiej archeologii, Amicis Universitatis Mariae Curie-Skłodowska.

Andrzej Kokowski

Nowości Wydawnictwa UMCS

Oprac. Krzysztof Trojnar

Europejski rynek cukru w warunkach globalizacji

Anna Budzyńska

Uważam, że przedstawione opracowanie stanowi wartościową pozycję, która ma potencjał, aby wzbogacić polski dorobek dotyczący tego ważnego rynku. Autorka porusza w pracy sprawy ważne i dotąd nieczęsto analizowane w kontekście rynku cukru, takie jak: konkurencyjność międzynarodowa krajowych i unijnych producentów, procesy globalizacyjne i ich wpływ na ten rynek, zmiany w strukturze światowej produkcji i in. Autorka identyfikuje źródła konkurencyjności unijnych producentów cukru oraz wskazuje na słabe strony tego rynku, które sprawiają, że traci on swoją pozycję na światowym rynku. Przeprowadzona analiza obejmuje długi okres oraz wszystkie etapy łańcucha podaży, od produkcji surowca, po przerób i handel cukrem, co świadczy o kompleksowości tego opracowania i stanowi wartościowy wkład do obecnego stanu wiedzy na poruszany temat. Monografia zawiera ciekawe wnioski i rekomendacje praktyczne przydatne dla interesariuszy rynku cukru.

*Z recenzji dr hab. Agaty Malak-Rawlikowskiej,
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego*

Polityka etniczna Republiki Austrii

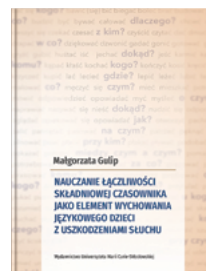
Ewa Godlewska

Praca pt. *Polityka etniczna Republiki Austrii* to obszerna monografia dotycząca radzenia sobie państwa austriackiego

z różnorodnością etniczną, związaną zarówno ze starymi (uznanymi) mniejszościami narodowymi, jak i z nowymi grupami mniejszościowymi o pochodzeniu imigranckim. Autorka przedstawia te zagadnienia na szerokim tle historii kształtowania się współczesnego społeczeństwa i narodu austriackiego, a także na tle porządku prawno-instytucjonalnego. Jest to ważna książka, dobrze napisana, oparta na szerokiej literaturze przedmiotu, z dobrym zapleczem teoretycznym. Dotyczy ważnego problemu i jest jedną z pierwszych prób całościowej monografii polityki państwa austriackiego w naszej literaturze naukowej. Może być ona traktowana zarówno jako praca o charakterze źródłowym, jak i jako pozycja o wysokich walorach dydaktycznych. Może stanowić także istotne uzupełnienie do współczesnych dyskusji na temat polityki wobec mniejszości w Polsce.

*Z recenzji dr. hab. Sławomira Łodzińskiego,
prof. Uniwersytetu Warszawskiego*

Nauczanie łączliwości składniowej czasownika jako element wychowania językowego dzieci z uszkodzeniami słuchu

Małgorzata Gulip

Główny problem surdopedagogiki i surdologopedii zawiera się w pytaniu: w jaki sposób pomóc dziecku z uszkodzonym słuchem przyswoić język wspólnoty społecznej, w której przyszło na świat? Uszkodzenie słuchu stanowi bowiem barierę, która blokuje naturalny proces przyswajania języka w toku komunikowania się z osobami najbliższymi – rodzicami, rodzeństwem, krewnymi, wychowawcami i nauczycielami. Poszukiwanie dróg prowadzących do pokonania tej bariery stanowi motywację większości prac badawczych i programujących dotyczących rehabilitacji oraz edukacji dzieci

i młodzieży z uszkodzeniami słuchu. Niniejsza publikacja stanowi próbę uzupełniania luki w badaniach nad normalizacją przebiegu procesu nabywania języka i mowy dzieci w sytuacji trudnej, tj. uszkodzenia słuchu. [...] Współczesne metody wychowania językowego niesłyszących, tj. metody audytywno-werbalne, oralne, metoda fonogestów, system językowo-migowy, komunikacja totalna i bilingwizm, zwiększają dostępność do języka, ale nie dają pełnego do niego dostępu. Słabo słyszalne elementy strumienia mowy nie są wychwytywane i wymagają specjalnych zabiegów kształcących kompetencję gramatyczną, w szczególności morfologię i składnię [...].

Ze Wstępu

Ewolucja kolsko-laplandzkiego pasa mobilnego na przykładzie platynonośnej paleoproterozoicznej intruzji warstwowej moncheplutonu

Miłosz Huber

Przedstawiona praca habilitacyjna [...] zredagowana jest w 12 rozdziałach. Słusznie przyjął Autor, że rozwiązanie problemu ewolucji kolsko-laplandzkiego pasa mobilnego możliwe jest na podstawie szczegółowych badań mineralogiczno-petrograficzno-geochemicznych utworów skalnych platynonośnej intruzji warstwowej moncheplutonu oraz skał masywów sąsiednich. Zadanie to wykonał na podstawie badań terenowych (w latach 2012–2018) czternastu masywów, z których pobrał do szczegółowej analizy 776 próbek skał i minerałów. Uwzględnił w nich obserwacje mikroskopowe w świetle przechodzącym i odbitym, analizy w mikroobszarze oraz analizy chemiczne wykonane metodą klasyczną oraz badania izotopowe.

Z recenzji prof. dr. hab. Wiesława Heflika

Komunikowanie polityk(i) w literaturze i w mediach

Red. Magdalena Pataj,
Elżbieta Pawlak-Hejno

Zbiór ten zawiera cenne szkice i rozprawy, trafnie rozpoznające zagadnienie różnorodnego przekazywania treści politycznych lub wątków z polityką pośrednio związanych w dziełach literackich, utworach niefikcyjnych i innych tekstach kultury, a także za pomocą środków masowego przekazu (takich jak prasa, radio czy internet). Lektura zgromadzonych w książce artykułów stwarza okazję do zweryfikowania wielu stereotypowych sądów na temat polityki historycznej i historii politycznej, poznania mechanizmów działania komunikacji społecznej i ideologicznego uwarunkowania rozmaitych przekazów kulturowych. [...] Książka *Komunikowanie polityk(i) w literaturze i w mediach* jest pracą prezentującą wysoki poziom merytoryczny i oryginalne ujęcie zagadnień związanych bezpośrednio lub pośrednio z obecnością polityki w różnorodnych tekstach kultury i środkach masowego przekazu.

Z recenzji prof. dr. hab. Grażyny Legutko

Perspektywy zawodowe studentów prawa

Monika Kępa, Sławomir Pilipiec

Autorzy opracowania dostrzegają istotę problemów w zakresie kształtowania perspektyw zawodowych

studentów prawa, a wielowątkowością wywodu w dużym zakresie wyczerpują temat możliwości zawodowych po ukończeniu studiów prawniczych. Z pozytywnej opinią recenzenta publikacja spotyka się o tyle, że wytyczony przez autorów zakres i przedmiot rozważań, a także problemy badawcze prezentowane w jej treści uwzględniają złożoność tematu perspektyw studentów i absolwentów prawa, jak również jego doniosłość w kontekście skali i odniesienia do zastosowania prezentowanych wyników badań w praktyce. [...] Podsumowując niniejszą recenzję, bardzo wysoko należy ocenić wartość naukową i praktyczną przedłożonego opracowania, a także warsztat naukowy autorów.

*Z recenzji dr. hab. Mirosława Pawełczyka,
prof. Uniwersytetu Śląskiego*

Civic/Participatory Budget in the Visegrad Group Countries in the Context of Good Practices

Maria Marczevska-Rytko,
Dorota Maj

Civic/Participatory Budget in the Visegrad Group Countries in the Context of Good Practices, written by Maria Marczevska-Rytko and Dorota Maj, is the first book in the world that deals with the problem of comparing legal solutions and practical implementations of a civic budget in the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia (in the Visegrad Group countries). The book's strong point is its interdisciplinary character. [...] To sum up, the book is a compendium of theoretical and practical knowledge about the civic budget and forms of its implementation in the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia.

*Jagiellonian University
Professor Anna Citkowska-Kimla, Ph.D.*

Kiedy malarz pisze (jak się patrzy). Wstęp do badań nad pisarstwem artystów

Edyta Frelik

Monografia dr Edyty Frelik jest zwięzłym przeglądem najważniejszych ustaleń dotyczących jednego z najistotniejszych zagadnień estetyki i teorii sztuki, a mianowicie pokrewieństwa sztuk. Autorka odsłania mało znany obszar twórczości malarzy i rzeźbiarzy, patrząc na ich pisarstwo z perspektywy zasadniczo literaturoznawczej, a także przywołując w niezbędnym zakresie historię i teorię sztuk plastycznych oraz konteksty medioznawcze i kulturoznawcze. Wykraczając poza tradycyjne skupianie się na treści, praktykowane przez historyków i teoretyków sztuki, książka może służyć jako inspiracja dla badaczy, znakomity przewodnik po historii relacji słowa i obrazu, a także cenna lektura uzupełniająca dla studentów różnych filologii, komparatystyki, kulturoznawstwa, historii sztuki czy akademii sztuk pięknych.

dr hab. Katarzyna Bazarnik

Polscy Brazylijczycy/Brasileiro-Poloneses, t. 1

Red. Witold Rewera,
Fabricio J. Nazzari Vicroski

Owoce prac zespołu badawczego, kierowanego przez prof. Witolda Rewerę, są odważnym i potrzebnym krokiem w kierunku odzyskania pamięci o setkach tysięcy Polek i Polaków, którzy w wiekach XIX i XX byli indukowani przez różne czynniki społeczne i polityczne do

wybrania egzotycznych antypodów ówczesnego świata jako miejsca życia, rozwoju i spełnienia. Książka służy przypomnieniu ich doświadczenia i tożsamości, roli, jaką odegrali w nowej rzeczywistości, związku z Ojczyzną, a także miejsca, które zajmują ich potomkowie w Brazylii.

dr hab. Andrzej Pietrzak, prof. KUL

Współczesne media, t. 2: Przemoc w mediach

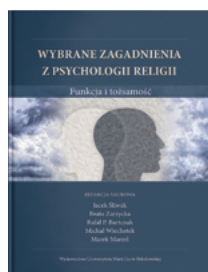

Red. Iwona Hofman,
Danuta Kępa-Figura

Tematem nadrzędnym monografii zbiorowej jest, zapowiedziana tytułem, przemoc w mediach. [...] Tym ważniejszy jest głos nauki, która zdefiniuje, zdiagnozuje, opisze, zinterpretuje, poszuka źródeł i przyczyn, zaproponuje remedium... Podda oglądowi dwie strony układu przemowego: sprawcę i ofiarę, ale i obserwatora. W przypadku tomu uwzględnia się także odbiorcę komunikatu medialnego. Publikacja *Przemoc w mediach* gromadzi medioznawców, mediolingwistów i przedstawicieli innych dyscyplin naukowych, którzy poddają przemoc w mediach oraz przemoc mediów oglądowi i refleksji z wielu perspektyw.

Z recenzji prof. dr hab. Małgorzaty Kity

Wybrane zagadnienia z psychologii religii. Funkcja i tożsamość

Red. Jacek Śliwak, Beata
Zarzycka, Rafał P. Bartzuk, Michał
Wiechetek, Marek Marzel

Tematyka psychologii religii obejmuje wiele ważnych i interesujących zagadnień, które w istotny sposób wiążą się z religijnym funkcjonowaniem jednostki i społeczeństwa, a także określa specyfikę interakcji jednostka – religia. W obecnej aktywności naukowej coraz częściej sięga się zatem do opracowania zagadnień osobowościowych i społecznych z uwzględnieniem treści religijnych, dzięki czemu uzyskujemy całościowy, integralny obraz rzeczywistości. Książka [...] doskonale wpisuje się w nurt współczesnych wyzwań badawczych dotyczących aktualnych zagadnień psychologii religii. Prezentuje ona aktualne wyniki badań z zakresu indywidualnych i społecznych uwarunkowań i funkcji religijnego funkcjonowania człowieka.

*Z recenzji ks. dr. hab. Dariusza Kroka,
prof. Uniwersytetu Opolskiego*

Z historii i poetyki przekładu

Jerzy Świąch

Pytaniem, jakie stawia Świąch, jest status historii tłumaczeń, bo choć ściśle związana z dziejami rodzimej literatury, będąca odpowiedzią na dzieła oryginalne, wykazuje jednocześnie szereg cech, których ani badacz, ani historyk nie może pominąć. Autor dowodzi, że dzieje sztuki przekładowej wymagają podejścia skoncentrowanego na czynnościach tłumacza, jego twórczej roli w akcie tłumaczenia, postępującej z czasem profesjonalizacji jego roli, wyemancypowanej spośród innych. Pragnę ten moment w rozważaniach autora szczególnie podkreślić, gdyż oddaje on pełną sprawiedliwość tłumaczowi, równemu w swych prawach z twórcą oryginalnym. [...] W sprawach poetyki przekładu zajmuje stanowisko bliskie strukturalistom, stąd tak wiele uwagi poświęca sprawom wewnętrznej organizacji tekstu [...].

Z recenzji prof. dr. hab. Józefa F. Ferta

Monografia wieloautorska Joseph Conrad kresowcy i uniwersalny: „Amy Foster”

Nakładem Wydawnictwa UMCS uka-
zała się monografia wieloautorska *Joseph Conrad kresowcy i uniwersalny: „Amy Foster”* pod redakcją naukową prof. dr. hab. Wiesława Krajki, jako czwarty tom z serii *Joseph Conrad a Polska, Europa Środkowo-Wschodnia i Świat*.

Obszarem penetracji badawczych w *Joseph Conrad kresowcy i uniwersalny: „Amy Foster”* jest polska kresowość, której echo, co może zadziwiać, występuje w twórczości tego angielskiego i światowego pisarza polskiego pochodzenia. Monografia stanowi przyczynek do wciąż żywej dyskusji na temat Kresów i ich ważności dla naszego dziedzictwa narodowego. Studia skoncentrowane są na noweli *Amy Foster*. Oprócz jej tekstu i przedmowy redaktora naukowego, monografia zawiera trzynaście artykułów naukowych autorstwa badaczy z Polski, Francji, USA, Wielkiej Brytanii i Włoch: są to polskie przekłady tekstów opublikowanych wcześniej w języku angielskim w tomach [...] serii *Conrad: Eastern and Western Perspectives* publikowanej pod redakcją naukową niżej podpisanego przez Wydawnictwo UMCS oraz Columbia University Press w Nowym Jorku. Monografia podzielona jest na trzy bloki dotyczące odpowiednio: I *Krajobrazu interpretacji*, II *Polskiej kresowości* i III *Uniwersalizacji*. Zatem prezentacja problematyki zostaje usytuowana na dwu splatających się osiach polskości/kresowości i globalności/universalności, co odpowiada dwoistemu profilowi całej serii sygnalizowanemu jej tytułem *Joseph Conrad a Polska, Europa Środkowo-Wschodnia i Świat*.

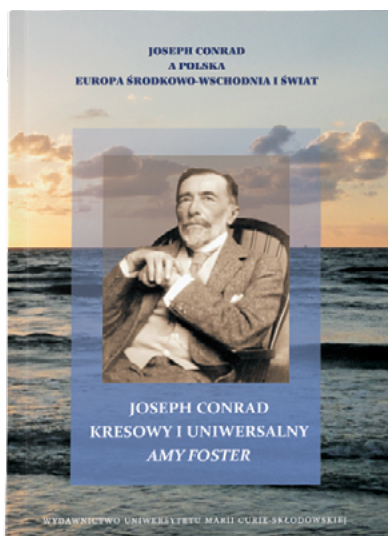
Joseph Conrad napisał opowiadanie *Amy Foster* w czerwcu 1901 r., by je następnie opublikować po raz pierwszy w grudniu tego roku – zatem w szczytowym okresie swej twórczości: tuż po napisaniu *Jądra*

ciemności i *Lorda Jima*, a przed publikacją powieści politycznych. Powszechnie uznaje się je za jeden z dwu (oprócz *Księcia Romana*) „polskich” utworów fikcyjnych pisarza (wyłączywszy jego niefikcyjną autobiografię *Ze wspomnień* i publicystykę). [...] Wprawdzie słowa *Polska, Polak, polski* nie padają w tekście *Amy Foster*, a bohater noweli, Janko Góral, określony jest jako pochodzący ze „słowiańskiego włościństwa z dalszych prowincji Austrii”, jest to jednak utwór polski, bowiem protagonista jest Huculem z Karpat Wschodnich, obszaru dawnej wieloetnicznej Rzeczypospolitej Obojga Narodów, należącego w XIX w. do strefy polskich wpływów kulturowych.

Powszechnie wiadomo, iż w okresie od opuszczenia ziem polskich w roku 1874 do odwiedzin Krakowa i Zakopanego w roku 1914 Conrad konsekwentnie unikał wypowiedzi na temat swej pierwszej ojczyzny. [...] W okresie tym polskość występuje w jego utworach jedynie w postaci bolesnych, zawoalowanych, metaforycznych ech, cieni i aluzji uzewnętrzniających poczucie beznadziejności względem zniewolonej ojczyzny. Problematyka polska zaznacza się wyraźnie i bezpośrednio dopiero po roku 1914 w jego publicystyce: *Noce w sprawie polskiej*, a zwłaszcza w *Zbrodni rozbiorów*.

Selektywny przegląd stanu badań funkcjonujący jako wprowadzenie do dalszych rozważań przedstawiają studia Krajki *Wielorakie tożsamości Janka Górala* (do roku 1996) oraz Chialant *Figura outsidera w „Amy Foster” i „Jutrze”* (głównie okres późniejszy). Krajka łączy bogaty karpacki etnos protagonisty *Amy Foster* z archetypiczno-mitycznymi i uniwersalizującymi interpretacjami tej noweli i jego tożsamością podstawową, polsko-kresową zmodyfikowaną przez generalizujące perspektywy narratora. Natomiast Chialant koncentruje się na interpretacjach uniwersalizujących.

Blok tekstów dotyczących polskiej kresowości otwiera studium Skolik *Conrad i mityczny świat kresów*. Autorka analizuje „magiczną” kresowość w *Ze wspomnień* i *Księciu Romanie* w kontekście literatury i kultury

polskiego romantyzmu, dodając w ten sposób te dwa teksty do *Amy Foster*, będącej przedmiotem analiz we wszystkich pozostałych studiach zamieszczonych w niniejszej monografii.

Już w roku 1999 Brzozowska-Krajka i Krajka jako pierwsi w Conradologii dowiedli tezy, iż etnos bohatera *Amy Foster* jest zasadniczo wschodniokarpacki, wzbogacony elementami etnosu zachodniokarpackiego i polskich wieśniaków. W studium *Janko Góral z „gabinetu figur woskowych” polskiego romantyzmu* [...] Brzozowska-Krajka podkreśla, iż ukształtowanie tego bohatera wskazuje na romantyczne, a nie późniejsze, korzenie intencji twórczej pisarza. Jej zdaniem dwie zasadnicze determinanty tej postaci to góralskość oraz romantyczne czytanie Huculszczyzny stanowiącej przejaw wyidealizowanego przez romantyków obrazu Ukrainy jako należącej do polskiej strefy kulturowo-politycznej. [...]

Kolejne studium Brzozowskiej-Krajki, *Korzeniowski vs. Korzeniowski czyli „rozmowa tekstów”*: *Conradowski casus aktywnej intertekstualności*, dowodzi, iż figury myślowe, matryce znaczeniowe i klisze zbiorowego stylu epoki romantyzmu występujące w *Karpackich góralach* Józefa Korzeniowskiego uległy rekontekstualizacji w *Amy Foster* Josepha Conrada – opowiadaniu, które wpisuje się w międzygeneracyjną transmisję etosu polskiego romantyzmu i charakterystycznego dlań ujęcia kresowości.

Trzeci element tryptyku studiów Brzozowskiej-Krajki, *Kresowy regionalizm Conrada z perspektywy geopoetyki. Przypadek „Amy Foster”*, rozpatruje romantyczną poetykę i aksjologię *Amy Foster* ze współczesnej teoretyczno-kulturowej perspektywy geopoetyki w odniesieniu do polskich Kresów. Posługując się opozycją „miejsce/nie-miejsce”, wyobrażenia literacka Conrada w *Amy Foster* realizuje romantyczny kanon etniczności

literatury oraz uwypukla aksjologicznie zorientowane wzory pamięci kulturowej z etnocentryczną dominantą mitu Kresów ujmowanych polonocentrycznie.

Kontrapunktem wobec studiów w tym bloku, które wiążą kresowość z poetyką, światopoglądem i aksjologią polskiego romantyzmu, jest artykuł Krajki „*[J]ego obraz tak zupełnie opuścił jej duszę?*” Czy „*Swept from the Sea*” Kidron i Willocksa to nadal jeszcze „*Amy Foster*” Conrada? Autor wykazuje nieobecność, zanegowanie i zafałszowanie w *Swept from the Sea*, adaptacji filmowej *Amy Foster*, polskiej kresowości występującej pośrednio w opowiadaniu Conrada, co prowadzi do rażąco błędnego odczytania noweli Conrada, tworząc w wyobraźni widzów całkowicie nieadekwatny obraz kultury obszaru Karpat jako miejsca pochodzenia bohatera.

Trzy początkowe studia w bloku *Uniwersalizacje – Harris „Amy Foster”: Przypadek kolonizacji w Europie, Krajka Josepha Conrada i Jerzego Kosińskiego paradymaty izolacji i Obcego w „Amy Foster” i „Malowanym ptaku”* oraz Schaffera „*Nie są na swoim miejscu*”: *wykorzeni Polacy Conrada i O’Connor – generalizują przesłanie i sytuację fabularną Amy Foster w perspektywach socjologicznych*. Harris wywodzi tezę, iż tożsamości *Amy Foster* i *Janka Górala* są zdeterminowane przez styl życia i pracy w archetypowych wspólnotach społecznych ich pochodzenia wraz z topografią ich ojczyzn [...], co prowadzi do nie dających się pogodzić różnic między typami antropologicznymi różnic wyartykułowanych przez samego Conrada jako klucz do interpretacji tej noweli.

Na kanwie rozważań socjologicznych Krajka (*Paradymaty izolacji i Obcego*) i Schaffer przeprowadzają studia komparatystyczne *Amy Foster* i utworów dvojga pisarzy amerykańskich, którzy pozostawali pod wpływem twórczości Conrada: odpowiednio Jerzego Kosińskiego i Flannery O’Connor. Krajka podkreśla, iż w utworach Conrada i Kosińskiego u podłoża ostracyzmu wobec protagonisty leży uniwersalny psychologiczno-społeczny mechanizm dezaprobaty wobec Obcych przez prymitywne, zamknięte, mentalnie wyizolowane społeczności traktujące reprezentowany przez nich *orbis exterior* jako niebezpieczeństwo dla wewnętrznego porządku własnej wspólnoty. Natomiast Schaffer analizuje *Amy Foster* i *Uchodźcę* O’Connor w perspektywie przeżyć, cierpień i traumatycznych doświadczeń ich bohaterów, analogicznych do tych zaprezentowanych

w literaturze Holocaustu oraz traktuje postać Guizaca jako Kozła Ofiarnego i archetyp Chrystusa, który daje innym możliwość okazania łaski i miłosierdzia, z której oni nie korzystają.

Interpretacja chrześcijańska łączy studia Schaffera i Le Boulicaut „*Amy Foster*”: *testament Janka*, który twierdzi, iż Janko Góral jako metaforyczny Chrystus zostawia uniwersalny testament: uczy miłości i tolerancji, wpaja przekonanie, iż każdy człowiek zasługuje na respekt, bowiem tkwi w nim boski pierwiastek – przesłanie siły miłości i szacunku jednoczące społeczeństwo.

Maisonnat (*Język jako niemożliwa identyfikacja w „Amy Foster”*) ujmuje Janka Górala w kategoriach Lacanowskiej psychoanalityczno-symbolicznej teorii podmiotu skonstruowanego przez symboliczny kod języka pod egidą Imienia Ojca: zostaje on skonfrontowany z Realnym (światem i doświadczeniem), które nie może być sformalizowane przez Symboliczny kod nowego języka (nazywający i wprowadzający porządek w rzeczywistości), co przesądza o niemożności znalezienia przez Janka własnego *locus standi* w porządku Symbolicznego, który łączy angielskich wieśniaków.

Zwieńczeniem socjologicznych, psychologiczno-symbolicznych i filozoficznych uniwersalizujących perspektyw zastosowanych we wcześniejszych artykułach jest finalny tekst monografii – Krajka *Między przestrzeniami mentalnymi Ja i Innego w „Amy Foster”*: *Dialog kultur i wartości? Bycie dla-Innego? Bezwarunkowa gościnność?* Autor twierdzi w nim, iż interakcje protagonisty z jego nowym środowiskiem kompletnie nie realizują ani dialogu kultur, ani Levinasa koncepcji otwierania się na Innego, ani ideału bezwarunkowej gościnności (jak sformułowali go Derrida, Schéerer i Yamamoto). Natomiast te trzy typy postaw urzeczywistniane są częściowo przez Kennedy’ego, Swaffera i Amy Foster.

W części III monografii autorzy rozpatrują uniwersalizację przesłania *Amy Foster* poprzez archetypy społeczne połączone z komparatystyką literaturoznawczą (Krajka *Paradygmaty izolacji i Obcego*; Schaffer) oraz archetypy religijne, psychologiczno-symboliczne i filozoficzne (Le Boulicaut; Maisonnat). Tekst Krajki *Między przestrzeniami mentalnymi*, osadzony w stanie badań o *Amy Foster*, dialoguje z artykułami zgrupowanymi w części I *Krajobraz interpretacji*, tworząc w ten sposób rodzaj ramy dla całej monografii. Komparatystyka literaturoznawcza obecna jest w artykułach w częściach II

(Brzozowska-Krajka *Korzeniowski vs. Korzeniowski*) oraz III (Krajka *Paradygmaty izolacji i Obcego*; Schaffer), stanowiąc dodatkowy element spójności niniejszego zbioru studiów. We wszystkich tekstach zawartych w bloku *Uniwersalizacje* kryptoautobiografizm protagonisty *Amy Foster* jest elementem łączącym je z linią polskości/kresowości dominującą w artykułach zamieszczonych w bloku poprzednim.

Główną trudność w trafnym i precyzyjnym ujęciu polskości Conrada stanowi niebezpieczeństwo emocjonalnego stosunku badaczy polskich do tego zagadnienia, co prowadzić może do doszukiwania się jej w przestrzeniach wątpliwych. Sposobem na uniknięcie tej pułapki jest na przykład zastosowana przez niżej podpisanego strategia wydawnicza serii *Conrad: Eastern and Western Perspectives* i *Joseph Conrad a Polska, Europa Środkowo-Wschodnia i Świat*, gdzie obok studiów o polskości Conrada pióra autorów polskich publikowane są także teksty autorów niepolskich [...]. Innym sposobem na ustrzeżenie się przed owym niebezpieczeństwem jest traktowanie polskości Conrada nie na zasadzie wyłączości, lecz w symbiozie z uniwersalnością. Conrad był bowiem nie tylko pisarzem angielskim polskiego pochodzenia, lecz także pisarzem światowym, który tworzył w języku angielskim. [...] Jedną z wielkich wartości spuścizny Conrada jest splot polskości z europejskością, cywilizacją Zachodu i uniwersalnością [...].

W niniejszej monografii każdą z dwunastu „wariacji” na temat *Amy Foster* cechuje odmienna optyka, konceptualizacja, paradygmat teoretyczny. Tę wielość podejść metodologicznych tworzą: kontekstualizacje historycznoliterackie i historycznokulturowe [...], intertekstualność aktywna, geopoetyka, analiza filmoznawcza, komparatystyka literaturoznawcza, socjologiczna teoria Obcego, ujęcia z uniwersalnych perspektyw socjologicznych, religioznawczych i filozoficznych, psychoanalityczna teoria Lacana i inne ujęcia psychoanalityczne, paradygmat interpretacji chrześcijańskiej, wielorakie archetypowości, koncepcja dialogu kultur i konfliktu międzykulturowego, teorie otwierania się na Innego i bezwarunkowej gościnności. Ta wielorakość potwierdza ogromną otwartość i „wrażliwość” *Amy Foster* na rozmaite ujęcia badawcze, co stanowi jeden z wyznaczników literackiego arcydzieła.

Z Przedmowy Wiesława Krajki do tomu

Naczelni 25-lecia Akademickiego Radia Centrum

Akademickie Radio Centrum w ubiegłym roku obchodziło swoje ćwierćwiecze w eterze. Wcześniej przez blisko trzydzieści lat funkcjonowało jako radiowęzeł czterech studiów S1-S4 o zasięgu obejmującym obszar Miasteczka Akademickiego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Politechniki Lubelskiej, Akademii Medycznej i Akademii Rolniczej. Właścicielem rozgłośni i częstotliwości jest Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, a siedziba radia mieści się w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka.

Z okazji ważnego jubileuszu powstał cykl „Naczelni 25-lecia” wspólnie zrealizowany przez Telewizję Akademicką TV UMCS i Radio Centrum. Radiowy cykl programów poszerzony o wypowiedzi osób związanych z rozgłośnią ruszył jesienią ubiegłego roku. Wśród gości znaleźli się byli naczelni radia: Piotr Jałowiec, Jerzy Piekarczyk, dr Katarzyna Mieczkowska, Maciej Lachowicz i obecny redaktor naczelny – Marek Skowronek. Cykl jest dostępny na kanale TV UMCS na YouTube.

Agnieszka Bąk

↑ Marek Skowronek (po lewej, obecny naczelny)

Fot. Mateusz Kuszpa

Fot. Mateusz Kuszpa

↑ Jerzy Piekarczyk (naczelny w latach 2001–2004)

↑ Dr Katarzyna Mieczkowska (naczelna w latach 2006–2009)

Fot. Mateusz Kuszpa

Luty w Chatce Żaka

Luty to wyjątkowy miesiąc dla kultury, ponieważ twórcy i odbiorcy nareszcie wyszli z przestrzeni online, aby znów na żywo wspólnie przeżywać kulturalne emocje. A wśród wydarzeń z udziałem publiczności w Chatce Żaka znalazły się występy Kabaretu SMILE, prelekcja z cyklu „Przez świat. Spotkania z podróżą”, koncerty zespołów Kokavice i Orkiestra św. Mikołaja.

14 lutego na deskach Sali Widowiskowej Chatki Żaka wystąpił Kabaret SMILE w składzie Michał Kincel, Andrzej Mierzejewski, Paweł Sz wajgier. Grupa kabaretowa zaprezentowała swój program „Tu i Teraz”, w którym zawarte zostały tematy takie jak: wpływ nowych technologii i mediów społecznościowych na nasze życie, nowe perypetie w domu Bożenki i Merlina (popularnych postaci stworzonych przez Kabaret) czy nowinki o celebrytach z pierwszych stron gazet. Ważną częścią programu był *Hymn Lublina*, który powstał z udziałem publiczności.

Po dłuższej przerwie powrócił również comiesięczny cykl „Przez świat. Spotkania z podróżą” organizowany przez Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich. Tym razem podczas prelekcji o swojej podróżniczej pasji opowiedział Paweł Wnuk, członek Klubu Wysokogórskiego Lublin i SKPB Lublin, który wspina się od ponad 10 lat w warunkach letnich i zimowych, na panelu, w skałach, w górach i w lodzie. Jego opowieść była zbiorem zdarzeń, anegdot i obrazów z dróg, któ-

re przeszedł od podkrakowskich skałek po Alpy. Przy okazji uczestnicy dowiedzieli się, czym różnią się rodzaje wspinaczki i jak zacząć swoją przygodę z tym spektakularnym, a jednocześnie wymagającym sportem.

W weekend 20–21 lutego wraz z Zarządem Uczelnianym Samorządu Studentów UMCS Chatka Żaka współorganizowała Zimowisko 2021. W ramach wydarzenia podczas koncertu online zaśpiewali Anna Karwan oraz Łukasz Jemioła, a hybrydowo mogliśmy usłyszeć grupę Kokavice, dwuosobowy zespół muzyków z Lublina – Jaśka Grymuzę oraz Jakuba Grzegorzycy, którzy tworzą utwory inspirowane muzyką lat 80.

Orkiestra św. Mikołaja to jeden z najbardziej cenionych i docenionych zespołów na polskiej scenie folkowej. Powstał ponad trzydzieści lat temu, podobnie jak polski folk. A po raz pierwszy w tym roku lubelska publiczność mogła usłyszeć zespół w piątek 26 lutego w Chatce Żaka. Podczas koncertu zabrzmiały archaiczne pieśni słowiańskie we współczesnych aranżacjach. Zabrzmiały niestandardowe instrumenty takie jak nyckelharpa, cymbały i fujarki.

Bardzo cieszymy się, że społeczność akademicka oraz mieszkańcy naszego miasta mogli w końcu przyjść do Chatki Żaka, aby osobiście spotkać się z kulturą – mówi Izabela Pastuszko, dyrektor Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka.

Agnieszka Bąk

Fot. Arkadiusz Zawadzki

Fot. Katarzyna Krupa

Fot. Bartosz Proff

Wręczenie studentom stypendiów Ministra Edukacji i Nauki, 17 marca 2021 r.

Serdeczne życzenia radości i siły płynącej
z istoty Świąt Wielkanocnych,
by uśmiech i wiosenny optymizm
towarzyszyły wszystkim każdego dnia

składa

Rektor UMCS
prof. dr hab. Radosław Dobrowolski

